

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 5/2025

DRÖNARNA LYFTER SPECIAL OM HETASTE OMRÅDET

De hittar vägar i tillväxten **ING 2**

NOCO Marinövningen sände tydlig signal

Polska förband stärker **GOTLAND**

PLUS: INFORMATIONSMILJÖN | REKRYTERING | VÅR MAN I BAHRAIN | FMM PATRULL

VI FORMAR FRAMTIDEN

OMVÄRLDSUTVECKLINGEN kräver mycket av oss och vi svarar upp. Intensiteten i verksamheten är hög.

Den militära hotbilden har förstärkts ytterligare. Natofördragets artikel IV har utlösts flera gånger på kort tid. Rysk icke-linjär krigföring mot Europa har intensifierats och blivit mer brutal. Riskbenägenheten förefaller stor. Vi ser det bland annat genom kränkningar med drönare, stridsflyg och cyberangrepp.

Men allt vi ser emanerar inte från Moskva. Försvarsmakten försöker

höver tänka och kommunicera som allierad – det gäller såväl oss själva som inom politiken.

AV EN RAD MÖTEN med mina försvarschefskollegor under hösten vill jag särskilt nämna Arctic Chiefs of Defense i Riga, ett mötesformat för de arktiska Natoländerna Sverige, USA, Finland, Norge, Danmark, Island och Kanada. Vi intensifierar nu samarbetet för att tillsammans främja stabilitet och säkerhet i Arktis, en region med tilltagande

” I alla sammanhang framhåller jag vikten av Nato First Policy – vi behöver tänka och kommunicera som allierad. ”

lugnt och stadigt utbilda kring mandat, myndigheters respektive uppgifter och roller samt påminna om att inte koppla ihop bekräftade och obekräftade uppgifter – vi ska inte spela vår motståndare i händerna.

I skrivande stund stöttar vi Danmark med antidrönarförmåga, så kallad Counter UAS. Vi visar att vi har förmågan och att vi inom alliansen möter hot gemensamt. Andra pågående verksamheter är operation Eastern Sentry, med syftet att stärka avskräckningen främst i luftdomänen längst hela Natos östra gräns samt fortsatta förberedelser inför eventuellt stöd till Ukraina inom ramen för Coalition of the Willing.

I alla sammanhang framhåller jag vikten av Nato First Policy: Vi be-

säkerhetsutmaningar.

Det är i denna allvarliga kontext vi behöver se både behovet av investeringarna i vår egen försvarsförmåga, den gemensamma försvarsplaneringen inom Nato och de mål som fördelas inom alliansen. Det militära råd som Försvarsmakten lämnar till regeringen kommer nu tas vidare och omsättas till politisk styrning.

Ett år in i befattningen väljer jag att definiera vår tid som förkrigstid. Men utvecklingen är inte ödesbestämd. Sveriges soldater och sjömän, vårt agerande och vår reella krigföringsförmåga – nationellt och alliansens – formar framtiden genom att påverka den ryska kalkylen.

Michael Claesson
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 PORTRÄTTET**

Romanförfattaren i
Karlsborg

S12 SÅ LOCKAS FLER TILL OFFICERSSPÅRET

Om kampanjen som
ska fylla skolorna

S26 DRÖNARE I LETTLAND

Övningen ett startskott
i rekordsnabb
utveckling

S30 DRÖNAREN OCH HAVET

Drönare ska göra
marinen mer slagkraftig

S34 SWE + USA

Archipelago
Endeavour stärker
banden till USA

S44 EUTM SOMALIA

Därför utbildar de
somaliska soldater

S46 POLACKER PÅ GOTLAND

De stärker skyddet

S50 INFORMATIONSMILJÖN

Allt svårare skydda sig
mot påverkan

S52 VÅR MAN I BAHRAIN

Han jagar pirater

S54 MATERIEL

Nya stridshjälmen

S60 FMM PATRULL

Segrarnas hemlighet

S64 TILL SIST

Instapärlor och
medaljörer

S66 MAGASINSFYNDET

Kosackfanornas
resa

S67 BILDEN

FRED OCH KRIG – SAMTIDIGT

MYCKET I VÅR TILLVARO beskrivs och definieras som antingen eller: Dag eller natt, liv eller död. Verkligheten är som bekant sällan helt binär, utan grått i olika nyanser är oftare en mer adekvat beskrivning än svart eller vit. När Leo Tolstoj namnsatte sitt magnum opus till Krig och Fred pekar detta profetiskt ut riktningen mot hur dagens Ryssland aktivt och medvetet låter sitt agerande samtidigt följa fredens och krigets logik. Det är inte fred eller krig, utan samtidigt fred och krig. Med detta paradigm för ögonen behöver vi som försvarsmakt och medarbetare bedöma och agera i informationsmiljön.

Fredrik Peedu, kommunikationsdirektör

ÖSTERSJÖN Tyskledda övningen Noco fokuserar på att säkra transportleder över Östersjön. **S14**

INGENJÖRSKÄRPA Möt bronörden, innovatören, radiostjärnan och fler på Göta Ingenjörregemente. **S36**

DRÖNARFOKUS Utvecklingen har aldrig gått så fort. Drönare tar stora kliv både i luften och på vattnet. **S26**

KANONHISTORIA Över 50 kanoner från uttrangerade fartyg tjänstgjorde i Övre Norrland under kalla kriget. **S56**

Trycksak
3041 0116

REDAKTION. Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Fredrik Peedu, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmärk, henrikradmark@mil.se, Försvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 29 okt. 2025. ISSN 1100-8245. Omslag: Ledningsstridsskolan.

HAN ÄR FÖRST I NYA NATOSTABEN I FINLAND

Överstelöjtnant Henrik Spets är förste svensk på plats i nya Natostaben i Finland, i staden S:t Michel.

ST MICHEL, ELLER Mikkel, som den heter på finska, är en stad med drygt 50 000 invånare belägen i ett av Finlands sjörikaste områden. Den ligger ungefär i höjd med Hudiksvall, cirka 2,5 timmar från Helsingfors.

Hit har överstelöjtnant Henrik Spets flyttat som första svenska officer, i rollen som avdelningschef för stöдавdelningen i den Natostab som ligger i S:t Michel. Staben är LCC (Land Component Command) vilket innebär marktaktiskt ansvar för området Storbritannien, Island, Sverige, Norge, Danmark och Finland.

– Mikkeli är ett trevligt ställe. Det är en modern stad och här finns allt du kan behöva. För att vara en finsk stad är den inte så liten även om den ligger en aning avsidat. Stan har både teatrar, hockey- och

Överstelöjtnant Henrik Spets, avdelningschef för stöдавdelningen i LCC.

DAVID KRISTIANSEN/FÖRSVARSMAKTEN

bandy i högsta ligan, säger Henrik.

Henriks plan är att veckopendla med bil till hemmet i norra Sverige.

– Det är en lång resa men jag har ett liv i Sverige och vill inte flytta.

Den 3 oktober invigdes den stab där Henrik jobbar. Han är förste svensk på plats men ett antal fler är på ingång. Just nu utgörs kollegerna av normän, finnar, danskar och

en amerikan.

– Jag har inte hunnit vara här mer än sammanlagt en vecka. Jobbet innebär mycket resor och övningar. Det kan vara svårt att kombinera den här tjänsten med små barn. Även med större barn kan det bli problem eftersom det bara finns finska skolor.

När Henrik är på plats är trycket inte lika tufft, då är det vanliga arbetsdagar som gäller.

DET HÄR INNEBÄR NATOS ARTIKEL 4

Natos artikel 4 är en möjlighet för medlemsländer att be om samråd när de känner sig oroade för sin säkerhet.

Artikeln fungerar som en demokratisk säkerhetsventil där länder kan lufta sina bekymmer i en trygg miljö. När artikel 4 aktiveras samlas alliansens medlemmar runt bordet för att diskutera, analysera läget och komma fram till gemensamma lösningar. Det handlar om

dialog.

Genom åren har artikel 4 använts sparsamt och ansvarsfullt, oftast för att hantera regionala spänningar genom diplomatiska medel. Den visar att Nato bygger på principen att gemensam styrka och samlade erfarenheter alltid överträffar ensamma lösningar.

I artikel 3 åtar sig parterna att, var för sig och tillsammans, genom egen beredskap och

ömsesidigt bistånd, upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot väpnade angrepp.

Artikel 5 innehåller de ömsesidiga försvarsgarantier som utgör kärnan i Natos kollektiva försvar. Enligt artikeln ska ett väpnat angrepp mot en eller flera av parterna i Europa eller Nordamerika betraktas som ett angrepp mot samtliga parter.

Text F7

MILSTOLPE MOT NYTT TRANSPORTFLYG

Försvarsmakten får fyra nya transportflygplan från slutet av 2027. Den 6 oktober genomfördes en signering av upphandlingskontraktet på flygbasen i Uppsala. "Dagen markerar en början på många sätt", säger flygvapenchefen.

I OCH MED SIGNERINGEN blev Sverige en del av det upphandlingskontrakt som Nederländerna har med brasilianska tillverkaren Embraer, om leverans av transportflygplan av typen C-390.

Flygvapenchefen Jonas Wikman betonade att svensk flygvapenhistoria skrivs.

– Det här är en viktig dag, en milstolpe och en språngbräda in i framtiden. För oss markerar detta en början på många sätt. Vi är i en fas av förändring inom flygvapnet där vi anpassar oss till nya utmaningar, säger flygvapenchefen.

Signering var ett efterlängtat steg i processen att ersätta nuvarande transportflygplan 84 Hercules. C-390 kommer

att uppfylla flygvapnets operativa behov av en långsiktig taktisk transportflygförmåga, samtidigt som Försvarsmakten stärker förmågan att snabbt transportera personal och materiel både nationellt och internationellt.

Genom en gemensam upphandling med Nederländerna och Österrike gör Sverige en långsiktig satsning med en påskyndad process. Eftersom Sverige kliver in i ett redan befintligt avtal kan flygplanen levereras snabbare.

Det nuvarande militära transportflyget har tjänat Försvarsmakten i 60 år.

Ersättaren C-390 tillverkas av Embraer och är ett taktiskt transportflygplan för mellanlånga sträckor med kapacitet att transportera 80 passagerare eller en last på 26 ton.

På plats vid signeringen var bland andra försvarsminister Pål Jonson, flygvapenchef Jonas Wikman, FMV:s generaldirektör Mikael Granholm, Nederländernas statssekreterare Gijs Tuinman, samt nationell och internationell media.

Flygvapenchefen Jonas Wikman poängterade att införandet är en milstolpe för flygvapnet.

KRISTOFFER OLOFSSON/FÖRSVARSMAKTEN

HALLÅ DÄR

... Maria Eksmyr, ny fältpräst på Gotlands Regimente.

Vad ska du göra?

– Försvaret handlar inte bara om fysisk styrka och att kunna hantera vapen. Vi måste också vara mentalt starka och förberedda för att hantera svåra situationer.

Min roll som fältpräst är att stärka och stötta det mentala försvaret, för att stärka individens förmåga att fatta beslut i pressade situationer.

Har du jobbat i Försvarsmakten tidigare?

– Nej. Jag flyttade hit från Stockholm där jag arbetade som församlingspräst. Jag har erfarenhet av svåra och utmanande situationer, dels inom svenska sjukvård på en palliativ avdelning och i utlandskyrkan i Thailand.

Varför tog du jobbet?

– Jag är nyfiken och söker gärna utmaningar. Både rollen som fältpräst och platsen Gotland lät intressant och spännande.

Vad ser du mest fram emot under din första tid på P 18?

– Just nu ser jag fram emot att göra en militär grundutbildning, tillsammans med personer som har uppdag inom Hemvärnet.

100 MILJONER TILL RYMDEN

Rymdstyrelsen får ökade anslag kommande år. Något som stärker Sveriges beredskap, enligt generaldirektör Ella Carlsson.

REGERINGENS höstbudget (i skrivande stund föreslagen) innebär 100 miljoner kronor extra årligen till Rymdstyrelsen för att utveckla deltagandet i det europeiska rymdsamarbetet, EISA.

– Vi ser mycket positivt på att regeringen lyfter rymdfrågorna, särskilt i dessa oroliga tider. Det är viktigare än någonsin att vi samarbetar och tar vara på möjligheterna att arbeta tillsammans, nationellt och internationellt, säger Ella Carlsson, generaldirektör på Rymdstyrelsen.

Rymdverksamheten spelar

Ella Carlsson är generaldirektör på Rymdstyrelsen.

ANGELICA ZANDER

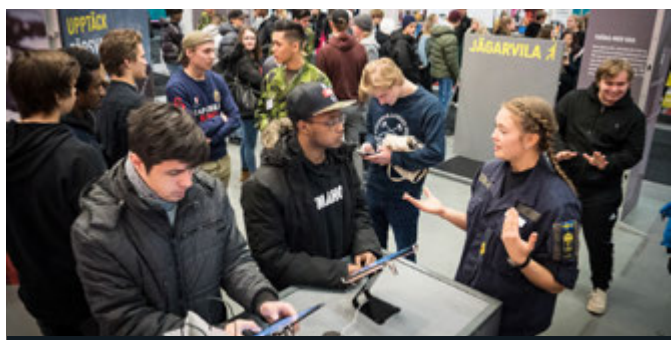
en allt viktigare roll för både kommersiella intressen och nationell säkerhet. Rymdstyrelsen arbetar med att stärka Sveriges beredskap genom att exempelvis utveckla rymdbase-

rad infrastruktur och förbättra tillgången till satellitdata. Detta är avgörande för att hantera framtida kriser och samhällsutmaningar, skriver myndigheten i ett pressmeddelande.

FÖRSVARSMAKTEN MÖTER UNGA PÅ GYMNASIEMÄSSOR

Under hösten deltar Försvarsmakten på tre utbildningsmässor för att väcka intresse hos gymnasieungdomar: Kunskap och framtid i Göteborg och Saco studentmessa i Stockholm respektive Malmö.

MÅLET MED deltagandet är bland att möta ungdomar som är pliktade, ska mönstra eller är intresserade av Försvarsmakten. Det är också en möjlighet för att bemöta fördomar och frågor hos ungdomarna, och på så sätt öka viljan för ett engagemang.

Studentmässor är ett bra sätt att få kontakt med ungdomar för att söka stärka deras vilja att engagera sig inom Försvarsmakten.

FÖRSVARSMAKTEN

Personalen på plats är blandad, alla försvarsgrenar är representerade och flera stridskrafter. Det är yrkes- och skolinformatörer som utgör

den större delen av bemaningen, men även soldater och sjömän med andra befattningar, officerare och civilanställda med blandade befattningar.

MARINA SJUKVÅRDSKOMPANIER TAR FORM

CAROLINA LORETZON/FÖRSVARSMAKTEN

Sjukvårdsspecialister inom bland annat kirurgi, anestesi och ambulans arbetar som tidvis anställda på Första marina basbataljonen som en del i bemanningen av det marina sjukvårdskompaniet.

Just nu växer en ny typ av förband fram, marina sjukvårdskompanier. De är den saknade länken som gör att sjö- och amfibieförband får en fungerande sjukvårdskedja.

ETT TJUGOTAL rekryterade specialistkompetenser inom kirurgi, anestesi och ambulans har utbildats i Första marina basbataljonen och kommer som tidvis anställda vara en del av bemanningen i det marina sjukvårdskompaniet, MASK.

– Spännande! Trots extrema omständigheter går det att vårda. Vi är en bra grupp där vi lär av varandra, säger ambulanssjuksköterska Anna Eljenmyr under slutövningen, efter att hon och kollegorna har klivit ur den gungiga stridsbåten. Anna jobbar till vardags som ambulanssjuksköterska och barnmorska och är van vid högt tempo.

Martin Jacobson är narkosläkare från Kalmar och

en av läkarna som tagit tidvis anställning i Första marina basbataljonen och deltagit i utbildningen.

– Man får tänka utanför lådan. Det är nya miljöer hela tiden. Det gick att sätta nål och ge läkemedel under färden i stridsbåten. Det finns bra rutiner vi lär oss jobba efter och ju bättre de sitter, ju högre blir lägstannivån på vården, säger Martin.

SOLDATUTBILDNING

ANNA OCH MARTIN är två av det tjugotal rekryterade specialistkompetenser inom kirurgi, anestesi och ambulans som utbildats och de kommer som tidvis anställda vara en del av bemanningen i det marina sjukvårdskompaniet, MASK.

Utbildningen har bestått av två veckors grundläggande soldatutbildning, GSU, plus en veckas utbildning i militär trauma-resuscitering, "MTR Bas" som lär ut hur man kan vårda i en stridsmiljö, exem-

pelvis stabilisering av svårt skadade inför avtransport. Huvudsyftet är att i krig kunna rädda livet på sjöman och soldater så att förbanden kan utföra sina uppgifter.

– Sjöförband och amfibieförband behöver ha en fungerande sjukvårdskedja. Med MASK:et får man det, säger stabläkare Jonas Wassdahl, Marinbasen.

Ett marint sjukvårdskompani är kort sagt en framskjuten prehospital kvalificerad akut-sjukvård inklusive livräddande kirurgi, men det finns också plats för daglig sjukvård ungefär som på en jourcentral fast i stridsområdet. Kompanierna får en personalstyrka på 150-200 personer och ska ingå i de marina basbataljonerna.

De marina sjukvårdskompaniernas huvuduppgift är att stödja stridande förband med allt från veterinärmedicin, daglig sjukvård, livräddande och extremitetsräddande kirurgi men också medicinsk evakuering.

SÄKRARE BÅTAR TILL AMFBAT

Under 2027 och 2028 får amfibiebataljonerna 20 nya grupp båtar, byggda av finska Marine Alutech.

BÅTARNA SKA ERSÄTTA de grupp båtar som Sverige tidigare skänkt till Ukraina. De har plats för åtta personer plus två besättningsmedlemmar och sägs ha "förbättrad förmåga jämfört med den äldre versionen".

– Främst handlar det om sjösäkerhetshöjande åtgärder och anpassningar mot de nya amfibiebataljonernas behov, säger Agnes Moberg, projektledare på FMV:s verksamhets-

De nya båtarna börjar levereras 2027.

område marin.

Grupp båtar används för transporter mellan och inom amfibiebataljonernas opera-

tionsområden och basområden.

Båtarna levereras under 2027 och 2028.

RESERVARE BETALAS FULLT

RESERVOFFICERARE MED civil statlig anställning har från och med den 1 januari 2026 rätt till 100 procent löneutfyllnad för 25 dagars tjänstgöring i krigsbefattning per år. Tidigare gällde att arbetstagaren fick 20 procent av den civila grundlönen, vilket för de flesta reservofficerare innebar ett kännbart inkomstbortfall. Detta är ett av resultaten av årets avtalsrörelse, som avslutades under september.

– Löneutfyllnad är något som kan avgöra om reservofficeren kan tjänstgöra militärt eller ej, så detta påverkar svensk försvarsförmåga, säger Magnus Konradsson, ordförande för Förbundet Reservofficerarna.

Skillnaden mellan militära och civila löner är ofta stor. Allt fler privata företag väljer

Nu har reservofficerare med statlig anställning rätt till full löneutfyllnad.

därför ensidigt att fylla ut sin personals löner när de tjänstgör i Försvarsmakten.

– Det är verkligen dags för statligt ägda bolag att göra detsamma. Försvaret är en

av statens kärnverksamheter. Alla reservofficerare måste kunna ha råd att tjänstgöra i Försvarsmakten, säger Magnus Konradsson.

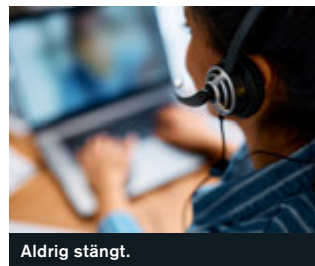
Text Förb. Reservofficerarna

IT-SUPPORT DYGNET RUNT

**Försvarmaktens
Servicedesk är nu öppen
dygnet runt, 365 dagar
om året.**

NU KAN DU alltid nå Försvarmaktens Servicedesk om du behöver hjälp med en dator eller annan it-utrustning.

– Vi vet hur viktigt det är att våra centrala it-miljöer fungerar och att användarna kan få hjälp andra tider på dygnet än vad vi tidigare kunnat erbjuda. Därför är vi nu glada över att kunna erbjuda it-support när de behöver den, säger Lotta Carlbäck, avdelningschef för IT-stödavdelningen, FMTIS.

ADOBE STOCK

Aldrig stängt.

PÅ NY POST

Försvarmakten beviljar överste **Oscar Hull** tjänstledighet för tjänstgöring vid Regeringskansliet från 1 dec och som längst till 28 feb 2027.

Försvarmakten ställer förlängt överstelöjtnant **Tommy Sundberg** till förfogande för tidsbegränsad anställning vid Förvarsdepartementet med placering som Deputy Military Representative vid EU-representationen i Bryssel från 15 aug 2026 och som längst till 14 aug 2027. Sundberg konstitueras förlängt till överste samma period.

Försvarmakten placerar kommandörkapten **Patrik Mattsson** som chef för Marinstabens stödenhet från 1 jan 2026 och som längst till 31 mars 2029. Mattsson befordras till kommandör den 1 jan 2026.

Försvarmakten förlänger överstelöjtnant **Torbjörn Eriksson** som Flygsäkerhetsinspektör och chef för militära Flygsäkerhetsinspektionen vid HKV från 1 okt och som längst till 30 sep 2027. Eriksson konstitueras fortsatt i befattningen till överste från den 1 okt och som längst till 30 sep 2027, eller så länge som Eriksson tjänstgör som Flygsäkerhetsinspektör och C Flygl.

Försvarmakten förlänger kommen-

dör **Kjell-Ove Schramm** som enhetschef vid Marinstaben från 1 jan 2026 och som längst till 31 aug 2026.

Försvarmakten förlänger överste **Pernille Undén** som chef för Upplands flygflottilj, F 16, från 1 dec och som längst till 31 aug 2026. Undén har under samma period verksamhetsansvar för verksamhet i det militära luftfartssystemet.

Försvarmakten förlänger kommandör **Fredrik Norrbys** tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV från 1 jan 2026 och som längst till 30 nov 2028.

Försvarmakten placerar kommandörkapten **Fabian Tamm** som tillförordnad chef för 4:e sjöstridsflottiljen från den 20 aug och som längst till 31 mars 2026.

Försvarmakten placerar överste **Claes Bitterlich** till C FST STRA förfogande från 1 jan 2026 och som längst till 31 mars 2026.

Försvarmakten beslutar att förlänga placeringen av generalmajor **Laura Swaan Wrede** som Rikshemvärnschef från 1 okt och som längst till 9 jan 2026.

Försvarmakten placerar generalmajor **Fredrik Stålborg** som delegationschef för den svenska delegationen till neutrala natio-

ners övervakningskommission (NNSC) i Korea från 1 juni och som längst till 31 maj 2027.

Försvarmakten placerar överste **Per Appelkvist** som STF C SFL den 1 okt och som längst till 30 sep 2028.

Försvarmakten placerar generalmajor **Lena Persson Herlitz** till förfogande Chefen Förvarsstaben från 23 sep till 30 april 2026.

Försvarmakten placerar överstelöjtnant **Mattias Bergqvist von Post** som tillförordnad chef för Hemvärnets stridsskola från den 1 sep och som längst till 31 aug 2027.

Försvarmakten placerar överste **Malin Johansson Ekenberg** vid Förvarsstaben som stf chef för Strategienhetens avdelning för policy och operationsplanering från den 1 jan 2026 och som längst till 31 mars 2029.

Försvarmakten placerar överste **Anders Byrén** som chef för Strategienhetens avdelning för policy och operationsplanering från den 1 jan 2026 och som längst till 31 mars 2027.

Försvarmakten placerar regementsförvaltare **Jakob Kretschmer** vid Cyberförsvarsledningen som Cyberförsvarsförvaltare under perioden 2 okt 2025 till 31 dec 2029.

ORDKONSTNÄR

Hanna Ljungberg är kommunikationschef på K3 och författare på fritiden.

” De måste ha missat något. När som helst upptäcker de att jag är en bluff. Alldeles säkert.

Det tog tre månader innan jag fattade att min första bok faktiskt hade valts ut av förlaget bland hundratals debutantmanus. Jag hade själv dissat det redan för drygt 20 år sedan när jag lämnat det halvfärdigt på vinden, övertygad om dess usla kvaliteter. När min man för fem år sedan frågande höll fram anteckningsboken med manuset, såg jag snart något annat i det. Hur kunde jag lämna karaktärerna sådär? I berättelsens farligaste, mest spänningsfyllda situation.

Jag skrev klart storyn och blev överlycklig när förlaget Historiska Media ville ge ut boken. Men alltså snart övertygad om att de begått ett misstag.

Min andra bok utspelar sig ett år efter den första, 1944, och har liksom den ett militärt tema. Ända sedan tidiga tonåren har andra världskriget fascinerat mig, liksom mänskliga dilemman och paradoxer. Jag fångades av filmen Memphis Belle och skrev uppsatser om Slaget om Storbritannien ...

Fast skrivintresset kom ännu tidigare, det har följt mig sedan jag kunde forma bokstäver.

Jag drivs av att uppleva andra situationer än jag kan göra i verkligheten. Det blir en flykt in i någonting där allting kan ställas på sin spets på ett sätt som inte är möjligt i verkliga livet. Och man är ju odödlig! Kan utsätta sina karaktärer för vilka faror som helst.

På samma gång är man en gud; man har kontroll över deras öde.

De kan vara halvdöda, jagade, utmattade, förälskade, lyckliga ... Jag får vara med och uppleva allt det även fast jag bara sitter i mitt sovrum i vardagen och skriver.

Och jag njuter ohämmat av orden. Att skapa rytm och stämning. Pussla poetiskt med orden.

Nu skriver jag bok nummer tre, som handlar om nödladdade amerikanska bombplan 1944, i trakterna av där jag bor.

Hur jag hinner med skrivandet? Det är inte självklart. Jag har fem barn och en timmes resväg till jobbet, men jag tycker att det är värt att offra en del nattsömn för berättelserna. ”

HANNA LJUNGBERG

Jobbar: Kommunikationschef på K3 i Karlsborg

Bor: Varnhem

Familj: Man och fem barn

Oanade talanger: Kan spela fiol, äter godissnören extremt snabbt

REKRYTERING

SÅ JOBBAR DE
FÖR FLER
OFFICERARE

Försvarmakten ska växa på alla fronter och att rekrytera officerare är en prioriterad uppgift. Försvarets forum har pratat med Elin Lidén Bergh som är marknadskommunikatör på Högkvarterets kommunikationsavdelning och projektledare för officerskampanjen "Vi behöver dig".

Varför en kampanj?

– Försvarmakten växer och då behövs fler officerare, dels för att utbilda värnpliktiga, dels på grund av pensionsavgångar och för att officerare går vidare i karriären. Vi behöver fylla på i samma takt som vi fyller på övriga personalkategorier helt enkelt och då behöver det kommuniceras.

Vilka vänder sig kampanjen till?

– Kampanjen har flera målgrupper. De som gör sin värnplikt just nu, de som i dag är anställda som gruppchef, soldat eller sjöman, alltså GSS, samt de som gjort värnplikt men inte har något engagemang i Försvarmakten. Vi riktar oss mot de här grupperna vid olika tider på året, för tanken är att de ska söka vid olika tillfällen.

Vad är nytt?

– En stor förändring är att det blivit två ansökningsfönster istället för ett som tidigare. Anledningen till detta är främst

NIKLAS ENGLUND/WHK

Försvarmakten behöver fler som tar officersexamen.

att Plikt- och prövningsverket inte hinner testa alla sökande under våren, eftersom volymen behöver öka.

Vilka perioder är det som gäller?

– Det första ansökningsfönstret har just stängt. Det fönstret var tänkt för anställda, som är GSS i dag och söker specialist- och reservofficer samt reservspecia-

listofficer. De behöver boka sina tester på Plikt- och prövningsverket nu under hösten.

– Nästa fönster öppnar den 1 december och stänger den 15 februari. Då är tanken att inneliggande värnpliktiga ska söka eller gruppen som kallas för övriga, som har gjort värnplikt men som inte är anställda soldater. Under den ansök-

ningsperioden kan man söka till specialist- och reservofficer och reservspecialistofficer. Men också till officersprogrammet i Försvarshögskolans regi, men det ansökningsfönstret stänger den 15 januari.

– Vi kan förstås inte stoppa någon från att söka i ”fel” fönster men vill ju gärna att man ska förstå vilket fönster man tillhör, så att man får sin testplats hos Plikt- och provningsverket.

Hur många platser finns det?

– Det finns egentligen inget tak, alla som är behöriga ska erbjudas en plats, men det finns ett måltal på 300 till officersprogrammet, 600 till specialistofficersutbildningen och 90 till reservofficersutbildningen.

Vad består kampanjen av?

– Eftersom det är en relativt ung målgrupp använder vi främst sociala medier, både i egna kanaler och köpta. Vi har dessutom tagit fram affischer till förbanden, eftersom alla inte kan eller får använda sin mobil i tjänsten. Men vi måste nå dem på andra sätt också, inte minst via deras chef.

– Vi kan göra hur snygga och bra kampanjer som helst

Elin Lidén Bergh, projektledare för officerskampanjen "Vi behöver dig", som startar den 1 december.

HENRIK LUNDQVIST RÅDMARK

”Saknar man motivation från sin chef som säger att jag tror du skulle bli en väldigt bra officer, då faller hela grejen lite.”

men saknar man motivation från sin chef som säger att jag tror du skulle bli en väldigt bra officer, då faller hela grejen lite grann.

Vad gör ni för att få de rätta att söka?

– Innan sommaren pågick ett stort arbete med att få kontakt med de som jobbar med rekry-

tering men också första linjens chefer – att få cheferna ute på förbanden att under medarbetarsamtalen uppmuntra lämpliga personer att söka.

Vilka är utmaningarna?

– Om man söker nu i september får man inte antagningsbeskedet förrän strax före midsommar så en utmaning är att

varmhålla den här gruppen, så att de behåller sitt intresse och tackar ja.

Hur varmhåller ni dem?

– Dels via telefon, då vi frågar om det är något personen undrar över, och visa att du inte är bortglömd. Vi har inslag i sociala medier och Mitt försvarsmakten men det är framförallt ute på förbanden den dialogen måste ske, närmare den sökande, det viktiga är ju att vara sedd av sin chef. ◀

Text Johan Lundgren/FST komm

SÄKRAR ÖSTERSJÖN

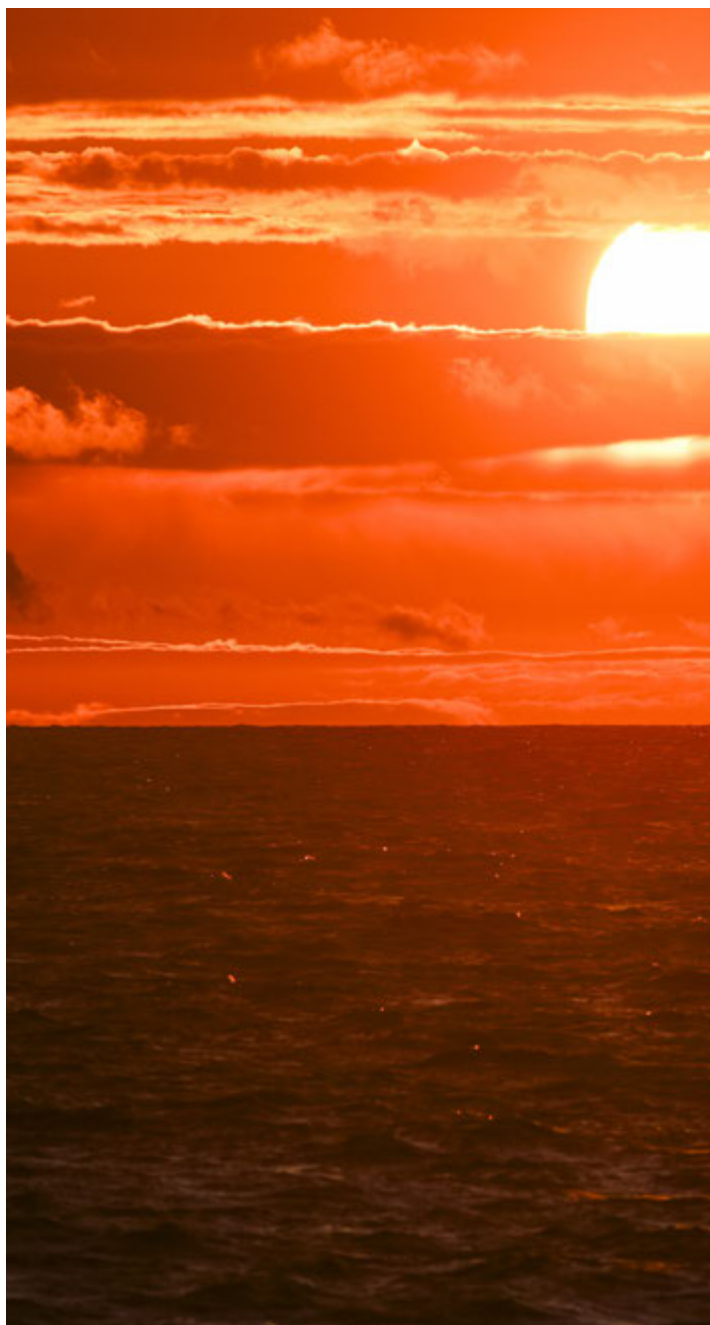
En av marinens viktigaste uppgifter är att tillsammans med allierade säkra transporter till sjöss genom Östersjöregionen. Under Northern Coasts 2025 (Noco 2025) i Tyskland övade marinen just detta tillsammans med 13 andra Natoländer. Noco är en av de största marina övningarna i Östersjöregionen.

Text **Ola Jacobsen/4:sjöstridsflj**

Foto **Ola Jacobsen och HMS Sundsvall**

NORTHERN COASTS 2025 (NOCO 2025)

- »» Övningen pågick
29 aug–12 sep.
- »» 14 Natoländer
- »» 700 deltagare
- »» Över 40 fartyg
- »» Sverige deltog med elva fartyg,
och helikoptrar, EOD-grupper
och stabspersonal.
- »» Planerades av tyska marinen.
- »» Sjöstyrkorna leddes av CTF
Baltic (Commander Task Force
Baltic) i tyska Rostock.

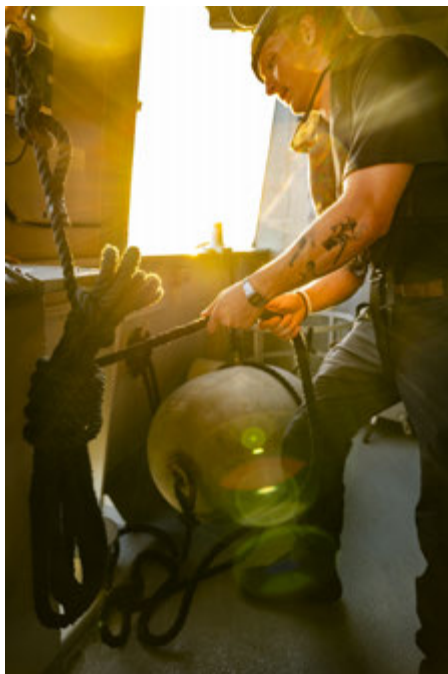
Att upptäcka en ubåt, vars enda syfte är att gömma sig i vattenvolymen, är en av de mest krävande uppgifterna till sjöss. Korvetten HMS Sundsvall deltar under NOCO 2025 tillsammans med flera andra av marinens korvetter i eskortövningar, med avancerade ubåtsjaktmoment inom en bilateral svensk-tysk styrka.

Northern Coasts (NOCO 2025) är en av de största marinövningarna som genomförts i Östersjöregionen i år. Årets övning gick mellan den 29 augusti och 12 september, och leddes av den tyska marinen.

Ombord HMS Trossö, ett av marinens största fartyg, finns förmågan att ge stridsfartyg stöd till sjöss, med bränsle, vatten, mat, reservdelar, teknisk service och sjukvård.

Röjdykarfartyget HMS Spärö passar på att öva på dykerolycksfall i ett internationellt sammanhang. "Alla dyk är skarpa dyk. På det sättet agerar vi alltid med hög risktagning, men har också en hög beredskap att hantera olycksfall. Fartygets sjömän och officerare tränar precis som vi dykare för att varje dyk ska vara säkert. Jag känner stor tillit till att mina kollegor kommer kunna ta hand om mig vid ett olycksfall", säger David, röjdykare på HMS Spärö.

Minröjning på stränder, hantering av bomber på fjärrstyrda båtar och autonom minsökning i farleder är några av de saker Röjdykardivisionen gör under övningen. Men allra viktigast: att träna tillsammans med kollegor inom alliansen och lära av varandra för att ligga steget före i den snabba teknik- och metodutvecklingen.

En av marinens viktigaste uppgifter är att tillsammans med allierade säkra transporter till sjöss genom Östersjöregionen. Under övningen kopplar minröjningsfartyget HMS Ven på det tyska stöd- och ledningsfartyget FGS Donau. "Det är ett tillfälle för förnödenhetsförsörjning till sjöss. Ikväll fyller vi på fartygsbränsle, tömmer svartvatten och lämnar våra sopor", säger fanjunkare Mattias Lundblad, maskintjänstchef på HMS Ven.

HÖJDEN AV TRYGGHET

SONARBEFÄLET ISABELLE ANTMAR är sällan högst upp på tornet till HMS Södermanland. Vanligtvis sitter hon i stridsledningscentralen och tyder ljud under ytan. Men i dag får hon utbildning i fallskydd. Ledningsstridsskolan har lämnat sina ordinarie utbildningslokaler i Enköping för att utbilda sjömän och befäl i deras egen arbetsmiljö. Det ger kunskap som sätter sig djupare, menar Linda Lindkvist, fallskyddsföreträdare på LedSS. För Isabelle innebar dagen ”mer än bara kunskap – också trygghet och därmed en frihet att kunna göra vårt jobb fullt ut”. ◀

Text & foto **Daniel Gustafsson/LedSS** (Red av HLR/FST Komm)

Isabelle Antmar lär sig lita på säkerhetsutrustningen – att våga lita sig bakåt utan att vara rädd för att falla.

Text **Linus Ehn/FST Komm, Hanna Ljungberg/K3** Foto **Alicia Karlsson/K3**

SJUMILAKLIV I DRÖNARVERKSTAN

Drönare har förändrat hur Försvarsmakten övar, uppträder och organiserar sig. Flera nya system har införts i snabb takt. Syftet är att de militära förbanden ska fortsätta vara starkare än motståndaren.

UTAN SPANING, INGEN aning. Det är ett känt militärt talesätt om ett urgammalt problem: Att ha god bild av vad som händer och sker är en förutsättning för att kunna nå framgång i militära operationer. Det är lika sant i dag som när den första luftballongen lyfte från Bodens fästning för över 100 år sedan.

Nyligen har spaningsdrönaren UAV 06 "Skatan" införts i Försvarsmakten. Tusentals har köpts in och det har vänt upp och ner på hur spaning bedrivs. I dag har soldater på marken långt mer än en aning om vad som sker; de kan se det klart och tydligt på en skärm framför sig. Drönare, eller obemannade flygsystem (UAS – unmanned aircraft system) som den militär mer korrekta benämningen lyder, har snabbt blivit en avgörande del av det moderna kriget. Under kriget i Ukraina har metoderna för hur de används förändrats snabbt.

GER MER KOMPETENTA FÖRBAND

FÖRSVARSMAKTEN UTVECKLAR just nu förmågan på drönarområdet, man skaffar ny utrustning, och ökar kompetensen

att använda dem i övningar och genom försök. Mycket har gjorts och mycket mer kommer att ske inom den närmaste framtiden på alla de områden där obemannade flygsystem används. När kompetensen ökar stärks den militära avskräckningen. Drönarna gör det enklare att lösa många uppgifter.

Det kan handla om personals förmåga att bevaka och skydda samhällsviktiga objekt, såsom militära anläggningar, mot sabotage, terrorism och spioneri. Det kan handla om den lokala hemvärnsbataljonens förmåga att stödja samhället med eftersök, alltså att hitta försvunna personer. Framför allt gör de nya systemen det enklare att ha uppsikt över omgivningen.

I juni invigdes Försvarsmaktens UAS-centrum vid K3 i Karlsborg. Vid regementet har man arbetat med drönare under många år. Utvecklingen på området märks tydligt där. De modeller som användes för spaning under insatsen i Afghanistan ska ersättas av system som både är mer kompetenta och mer användarvänliga.

Drönarteknik utvecklas extremt snabbt.

RQ-35 Heidrun lättar under ett test i Karlsborg.

Enklare och smidigare än föregångaren.

RQ-35-drönaren utvecklas kontinuerligt.

Bland annat pågår försök med ett danskt system för användning på stridsteknisk nivå, RQ-35 Heidrun.

– RQ-35:an är betydligt lättare att lära sig och mer användarvänlig än [den befintliga] UAV05. Det finns också styrkor med det här systemet som inte finns hos nollfemman. Bland annat kan den flyga i GPS-störd miljö, säger sergeant Wijkmark som är ställföreträdande chef för en RPAS-pluton vid P4.

Det sistnämnda är en viktig egenskap hos moderna drönare. GPS-störningar pågår regelbundet redan nu, och vid fronten i Ukraina är dessa störsändare ett ständigt inslag i striderna.

LÄRDOMAR FRÅN UKRAINA

RQ-35 HEIDRUN HAR prövats och vidareutvecklats genom erfarenheter från betydligt tuffare förhållanden än de på

”Det här handlar om det som alla skriker efter just nu, FPV-drönare – att föraren styr själv efter den bildström de ser i ett par VR-glasögon.”

flygfältet i Karlsborg.

– Det är skönt att ha vetenskap om att RQ-35 har haft framgång i Ukraina, och tillverkaren applicerar erfarenheterna därifrån ganska snabbt, så det känns som att det är ett levande system, säger sergeant Wijkmark.

Systemet införs på försök i armén och i flygvapnets förband. Det rör sig om ett kompetent system, men mer användarvänligt än föregångarna.

Vid UAS-centrum på K3 testas för närvarande ytterligare ett system. Det säljs under benämningen Stalker VXE-40. Det rör sig om ännu en spaningsdrönare med fast

vinge, förmåga att starta och landa vertikalt och klara av att operera i GPS-störd miljö.

FRÅN FÖRARENS SYNVINKEL

ALLA HAR SETT bilderna. Ett videoklipp i berg-och dalbaneperspektiv från en drönare som styr genom terrängen och hittar sitt mål. Den störtar mot målet och bildströmmen bryts i det brusmönster som ibland kallas ”myrornas krig”. Titaren förstår vad som hänt. En drönare har träffat målet och vapenlasten har detonerat. Den typ av drönare som ger det här perspektivet kallas FPV-drönare. Förkortningen står för First Person View, alltså att föraren styr själv efter den bildström de

Mycket av Försvarmaktens drönanutveckling handlar om att snabbt skaffa sig kompetens inom området.

ser i ett par VR-glasögon.

– Det här handlar om det som alla skriker efter just nu, det vill säga FPV. När man säger FPV ser alla framför sig hur man släpper en handgranat eller att farkosten flyger in och spränger sig själv, men systemen kan göra mycket mer än så, säger Nicklas Fredriksson, ställföreträdande chef för UAS-centrum.

Vid K3 i Karlsborg har försök med FPV-drönare genomförts under den senaste tiden. Arbetet har gett erfarenheter kring hur utbildning av FPV-piloter ska ske, samt inom vilka områden Försvarmakten ska nyttja förmågan.

– Under hösten har vi börjat utbilda bland annat personal från jägarförband, säger Nicklas Fredriksson.

Att hantera den här typen av drönare är dock svårare, och piloten behöver uppåt tre

månaders utbildning för att kunna hantera systemet. Det har noterats att yngre personer som spelat mycket dataspel har lättare att lära sig handgreppen.

FORCERAD UTVECKLING

MYCKET GÖRS OCH mycket har gjorts inom det Försvarmaktens ledning kallar ”forcerad förmågetillväxt”. Det handlar om att snabbt skaffa sig kompetens på det här området och andra.

På drönanområdet går utvecklingen blixtsnabbt.

– Jämfört med var vi började med UAS här på K3 så har mycket hänt. Det nya är bredden på det som ökat något enormt. Utvecklingen berör alla nivåer inom Försvarmakten, inte minst högre förbandsnivåer, säger Michael Gunne-
rek, chef för Försvarmaktens UAS-centrum i Karlsborg. ◀

FAKTA DRÖNARE

UAV 05 Svalan/Korpen

Systemet består av den mindre drönaren UAV 05A "Svalan" och UAV 05B "Korpen". Spaningsdrönare som använts med stor framgång av Försvarmakten i Afghanistan och Mali.

UAV 06 Skatan

Består av en flygfarkost av en flygfarkost som drivs av fyra rotoror, samt en handkontroll med bildskärm för styrning av farkosten.

RQ-35 Heidrun

För närvarande under utvärdering av Försvarmakten. Spanings- och underrättelsesdrönare med fast vinge och propeller. Är motståndskraftig mot GPS-störningar. Saknar ännu svensk benämning. Heidrun är ett djur från vikingatidens mytologi.

Stalker, VXE40

För närvarande under utvärdering av Försvarmakten Drönare med fast vinge, startar och landar vertikalt (som en helikopter). För spaning. Kan flyga och navigera i GPS-störda miljöer.

Text & foto **Daniel Gustafsson/LedSS**

STARTSKOTT I LETTLAND

I början av hösten togs det första steget mot att göra svenska förband redo för drönarstrid, under lettiska övningen Baltic Trust. Utvecklingen sker nu mycket snabbt, enligt drönarchef Mikael Svane.

Ledningsregementets telekrigare var på plats i Lettland för att både störa och spana

B LANDAT MED DET ilande ljudet av hundratals myggor hörs ett gällt surrande av rotorerna som skär genom luften. Små, snabba farkoster rör sig snabbt ovanför terrängen. En del spanar, andra söker sitt mål.

Samtidigt sitter operatörer och försöker skilja vän från fiende, se vilka drönare som måste nedkämpas och vilka som är avgörande för den egna striden.

Personal från alla stridskrafter samlades under övningen Baltic Trust (BATT) i början av hösten, i det lettiska övningsområdet Selonja. Där övade Försvarsmakten tillsammans

I det moderna kriget surrar himlen av drönare, och vikten av att skilja vän från fiende blivit allt viktigare. En felidentifierad drönare kan orsaka stora problem.

med lettiska förband och andra Natoallierade för att bygga gemensam förmåga inom drö- narstrid och försvar.

– Det har väl inte gått någon förbi att drönare har förändrat hur det moderna slagfältet ser ut. Det gäller verkligen att hänga med i utvecklingen och vidta de åtgärder som behövs för att kunna visa spets, inte minst tillsammans med andra nationer, säger major Mikael Svane, chef för C-UAS detal- jen på Ledningsstridsskolan i Enköping och en av de sam-

manhållande för det svenska bidraget till BATT.

ANTIDRÖNARFÖRMÅGA

I LETTLAND ÖVADES allt från upptäckt och störning till fy- siska bekämpningar av fientliga drönare. Bland annat fanns den nya antidrönarförmågan LOKE på plats för att testas i en så verklighetsnära miljö som möjligt.

De scenarier som utspelades omfattade bland annat drö- nar- anfall mot trupp, kroppsburet drönarskydd och avancerad in-

formationshantering. Svenska enheter inbäddades också i lettisk trupp för att understödja markstrid.

– Det är en komplicerad sam- ordning där allt händer snabbt med många rörliga delar och aktörer. Drönarna rör sig fort och det är många i luften sam- tidigt, både egna och fientliga. Då gäller det att veta vem som är vem så att vi inte förstör för oss själva utan kan uppnå verkan med både de offensiva och defensiva systemen, säger Mikael Svane.

Ledningsregementets telekrigare testade en uppsjö av olika system under övningen.

Stora drönare på hög höjd eller små drönare som UAV 06. Allt surrade ovan den lettiska skogen.

Anders Lagö, chef för antidrönarutvecklingen på Ledningsstridsskolan, byter erfarenheter med allierade.

Mikael Svane är chef för C-UAS-detaljen på Ledningsstridsskolan.

I övningen deltog även representanter från svensk och internationell försvarsindustri. Främst för att pröva ny teknik i en realistisk miljö och påskynda vägen från prototyp till operativ effekt. En av de nya tekniker som testades var ett system med drönare som jagar och nedkämpar andra drönare genom att helt sonika krascha in i dem.

FORTSÄTTER MED KRAFT

ANDERS LAGÖ, CHEF FÖR telekrig- och antidrönarutveck-

”Övningen är den första i en serie aktiviteter för att snabbt bygga förband med förmåga till drönarstrid, skydd och informationsledning.”

ling på Ledningsstridsskolan och projektledare för arméns DEMO UCAV:

– Övningen är den första i en serie aktiviteter för att snabbt bygga förband och enheter med en integrerad förmåga till drönarstrid, skydd och informationsledning.

När sista drönaren hade

landat i Lettland var en sak tydlig, konstaterar Anders Lagö: Baltic Trust gav värdefulla erfarenheter för att möta framtidens strid. Han poängterar att arbetet nu fortsätter med kraft för att utveckla Sveriges drönarförmåga, i nära samarbete med allierade och industri. ◀

DRÖNARE HAVSDRÖNARE ST

Marinen ska växa och bli mer slagkraftig. Havsgående drönare är en del i utvecklingen – framtiden skymtade i en nyligen avslutad Natoövning utanför Portugals kust.

Text **Linus Ehn/FST Komm**

OBEMANNADE farkoster har på kort tid förändrat krigsföringen till sjöss. De kan upptäcka fientliga fartyg, ubåtar och rörelser långt innan dessa når eget territorium – och kan göra det billigare och mer uthålligt än bemannade fartyg och flygfarkoster.

De obemannade systemen kan också användas för precisionangrepp eller för att störa ut och överbelasta fiendens försvarssystem. Allt utan att riskera den egna personalen, som befinner sig på annan plats.

I slutet av september visade ett 70-tal svenska officerare, ingenjörer och tekniker var Sverige står i utvecklingen. Under Natoövningen Repmus/Dynamic Messenger 25 som hölls i områden utanför Sétubal, söder om Lissabon formerades svenskarna i ett Team Sweden.

Flera nya svensktbyggda havsdrönare ingick i den svenska styrkan som också visade det avgörande digitala system som ska användas för att styra och leda de obemannade farkosterna.

– Vi har fokuserat på hur saker fungerar ihop. Vad de olika plattformarna kan göra och hur, samt inte minst hur verksamheten ska styras och ledas, säger

FÖRSVARMAKTEN

örlogskapten Magnus Lind, utvecklingsofficer.

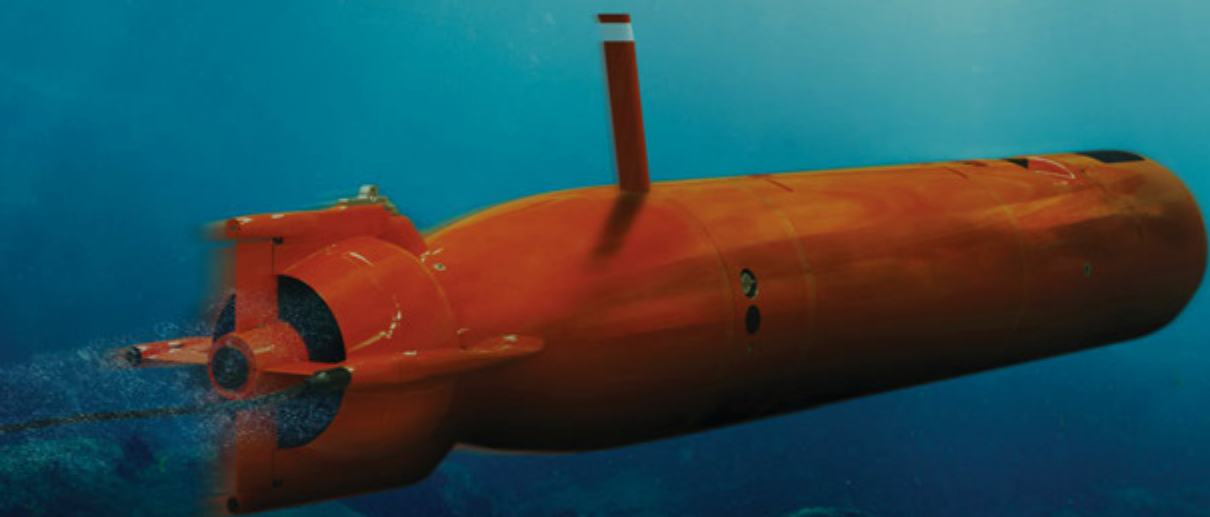
FLERA SVENSKA DRÖNARE

I DET SVENSKA Team Svedens styrka ingick Saabs AUV 62AT, en etablerad plattform. Farkosten liknar en stor torped fullspäckad med toppmodern teknik.

– Den används som ubåtsmål och är en autonom farkost för att öva ubåtsjakt och har använts av Försvarmakten flera år. En annan version av farkosten (AUV 62 MR) kan också användas till att hitta och identifiera minor med hjälp av de sensorer som finns ombord på farkosten, säger kommen-

Örlogskapten Magnus Lind, utvecklingsofficer, och Therese Tärnholm, marinens forskningschef, omgivna av obemannade farkoster som testades under Natoövningen Repmus/Dyms 25.

ÄRKER MARINEN

AUV62-AT är en autonom undervattensfarkost med akustiska sändare och mottagare som kan efterlikna den akustiska signaturen av en ubåt.

Skeldar V-200, en obemannad helikopter.

FÖRSVARMAKTEN

Den svenskbyggda havsdrönaren 3T.

PORTUGISISKA MARINEN

Evolu the ghostfoiler, en havsdrönare utvecklad av KTH.

KTH
FMV

dörkapten Therese Tärnström, marinens forskningschef.

Den autonoma ytfarkosten 3T från svenska Nautrik ingick i styrkan jämte det obemannade flygsystemet V-200 från Skeldar, en liten obemannad helikopter med en rad funktioner.

Den mindre bärplansfarkosten Ghostfoiler, framtagen av Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), ingick också.

SVENSKT LEDNINGSSYSTEM

FÖR ATT DE autonoma systemen ska kunna användas framgångsrikt behövs effektiv ledning. Övningen i Portugal gav ett svar på hur detta kan ske.

De svenska drönarna styrdes från virtuellt fartyg döpt till CTU Stockholm. Fartygets ledning bemannades av personal från marinen och Försvarets Materielverk, FMV.

”Alla informella möten och nya kontakter gör att vi bygger ett starkare lag. Rent konkret stärker det sammanhållningen.”

– Det har fungerat väldigt bra. Vi använde oss av ett ledningssystem framtaget av det svenska företaget Miraya. Det används för att leda obemannade system tillsammans med andra nationers och organisationers farkoster, säger Therese Tärnström.

FÖRDJUPAT SAMARBETE

NÄR DELTAGARNA I övningen är hemma igen väntar ett minst lika viktigt arbete.

När övningen har analyserats ska det slås fast hur lärdomarna kan föras in i Natos standard för hur obemannade farkoster kommunicerar och leds. Man ska också använda

erfarenheterna i andra uppdrag med obemannade system.

Det finns också sådant som inte resulterar i formella dokument, men som kanske betyder minst lika mycket.

– Alla informella möten och nya kontakter gör att vi bygger ett starkare lag. Deltagarna blir en del i Natogemenskapen och rent konkret stärker det sammanhållningen, säger Magnus Lind.

I år kompletteras övningen Repmus med Natoövningen Dynamic Messenger, som fokuserar på interoperabilitet mellan färdiga system. Inom Repmus är tyngdpunkten på experimentell utveckling. ◀

Ett ledningssystem framtaget av det svenska företaget Miraya användes för att leda obemannade system under övningen.

FAKTA MARINA DRÖNARE

» **REPMUS** är en förkortning för: Robotic Experimentation and Prototyping augmented by Maritime Unmanned Systems.
 » **DYMS** är en förkortning för: Dynamic Mes-senger, som fokuserar på interoperabilitet mellan färdiga, operativa system.

HAVSDRÖNARE

» **AUV 62:** Tung farkost för ubåtsjaksövning och minspaning.
 » **3T:** Modulär autonom ytfarkost från svenska Nautrik.
 » **V-200:** Ett flygande system som kan beskrivas som en liten obemannad helikopter med en rad funktioner. Den utvecklas och

byggs av Saab-företaget UMS Skeldar.
 » **Ghostfoiler:** En bärplansdrönare som bland annat kan utrustas med sensorer för att söka av havsbotten.

SENSORER

Med en sensor menas tekniska anordningar som kan samla in information av olika slag. Här är exempel på vanliga sensorer inom marina styrkor.
 » **Radar:** Det kan vara en spaningsradar för att upptäcka flygplan, missiler och drönare. Det kan också vara en ytmålsradar för att upptäcka och följa andra fartyg, eller en navigationsradar. En radar kan också använ-

das för eldledning för att ge hög precision för styrning av vapen som kanoner eller luftvärnsmissiler.

» **Sonarsystem:** En skrovmonterad sonar används för att upptäcka ubåtar och torpeder. En bogserad sonar ger längre räckvidd och större känslighet och används för ubåtsjakt i djupare vatten. Minsöknings-sonar används för att lokalisera minor och annat nära havsbotten.
 » **Elektrooptiska sensorer:** IR-kameror, TV/EO (Elektrooptiska) kameror och laseravståndsmätare används för att upptäcka och mäta in mål.

» **Signalsensorer:** Används för elektro-

nisk signalspaning. De upptäcker och analyserar elektroniska signaler, exempelvis radar, från andra fartyg, flyg eller missiler.
 » **Kommunikations-spaning:** Sensorer för avlyssning och analys av radiosändningar och andra typer av signaler.
 » **Akustiska sensorer:** För att registrera ljud från exempelvis propellrar, maskiner eller torpeder.
 » **Meteorologiska sensorer:** Mäter vind, vågor, temperatur och lufttryck, som påverkar radar- och vapenpres-tanda.
 » **Kemiska och biologiska sensorer:** För att upptäcka kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen.

STARKARE (FÖR)BAND I SKÄRGÅRDEN

UNDER AUGUSTI OCH september möttes cirka 400 soldater ur svenska och amerikanska amfibieförband i Stockholms skärgård, i den årligt återkommande övningen Archipelago Endeavour (AE).

AE genomfördes för sjunde året och är en central del i det långvariga samarbetet mellan Sverige och USA.

– Säkerhetsläget kräver ett starkt Europa och ett nära transatlantiskt samarbete. Här är partnerskapet med USA mycket viktigt. Men övningen gynnar inte bara vår bilaterala

relation med USA, utan stärker även Natos förmåga att lösa uppgifter i skärgårdsmiljö och i Östersjöområdet, säger marinchefen Johan Norlén.

Under årets övning, AE25, fokuserade man på utvecklingen av framtidens amfibiestrid, träning på användning av långräckviddiga vapensystem, samordning av mark- och sjöburna insatser, och test av nya ledningsmetoder. ◀

Text **Försvarsmakten**

Foto **Bezav Mahmod/Amf1**

Genom att mötas i utmaningar stärker Försvarsmakten banden mellan Sverige och USA.

Endorfinerna rusar efter gemensamma ansträngningar på stridshinderbanan.

AVANCERAR TROTS GLESA LED

Text & foto **Henrik Lundqvist**
Rådmark/FST Komm

GÖTA INGENJÖRREGEMENTE BEHÖVER FLER OFFICERARE OCH SPECIALISTOFFICERARE FÖR ATT KLARA SIN UPPGIFT. SAMTIDIGT HITTAR DE SÄTT ATT LÖSA SITT UPPDRAG HÄR OCH NU – EN VERKLIGHET DE DELAR MED MÅNGA AV FÖRSVARSMAKTENS VERKSAMHETER.

REDAN NORRA INFARTEN till Eksjö skvallrar om Göta ingenjörregementets dominerande roll i staden. Möjligen ger vyn av den stora kasernbyggnaden från 1906 – den första som möter en anländande besökare – en något obalanserad bild. Eksjö garnison är blott ortens tredje största arbetsgivare. Men den militära verksamheten har präglat staden sedan slutet av 1400-talet och befinner sig nu i rask tillväxt, som Försvarsmakten i övrigt. Så rask som omständigheterna tillåter.

Emelie Liberg, chef för Göta ingenjörregemente (Ing 2), konstaterar att rekrytering är hennes största utmaning. Det är måhända en uttjatad visa i Försvarsmakten, men de 180 yrkesofficerna och 100 civilanställda på Ing 2 räcker inte riktigt till för att bibehålla tillväxttakten. Egentligen.

– Även om vi i dagsläget har brist på personal genomför vi förstås den verksamhet vi är ålagda, där utbildning av värnpliktiga och tillväxt av krigsförband står i centrum. Och vi gör det med gott resultat.

Årets värnpliktskull är 400,

en skaplig ökning från förra året då Ing 2 utbildade 330 soldater.

– Men vi behöver fler officerare och specialistofficerare som kan utbilda soldater för att ekvationen ska gå ihop på sikt, och gör förstås vad vi kan för att inte bara rekrytera fler utan också behålla dom vi har. Det sistnämnda är särskilt viktigt, eftersom det är där kompetensen finns.

Samtidigt stannar Ing 2:s uppgifter inte vid utbildning av värnpliktiga. Här finns också Fältarbetsskolan, där fältarbetsofficerare utbildas och inte minst materiel och metoder inom fältarbetsfunktionen utvecklas. Även det är verksamheter som behöver växa och befolkas med mer personal, understryker Emelie Liberg.

BROBYGGARE

GÖTA INGENJÖRREGEMENTE är unikt i Försvarsmakten. Ing 2 är Sveriges enda ingenjörregemente, här utbildas personal och förband inom det som kallas fältarbeten. Vilket enkelt uttryckt innebär att man förändrar terräng och infrastruktur så att det blir

JOSEFIN SJÖLIV/FN

svårare för fienden och enklare för de egna trupperna. Konkret kan det handla om att bygga en bro över en älv för egna trupper, eller minera ett vägavsnitt för att hindra motståndarens framfart.

– Kort sagt handlar det om att se till att vi kommer fram där vi vill komma fram och att motståndaren inte kommer fram där vi inte vill att den ska

Emelie Liberg,
chef för Ing2.

komma fram, förklarar Emelie Liberg och lägger till att de även kan bygga fortifikationer; i praktiken ”gräva ner enheter och förband för att öka deras skydd, dels mot upptäckt, dels mot bekämpning”.

Den något tunna bemaningen på Ing 2 innebär inte bara en hög arbetsbelastning, utan också att officerare och specialistofficerare kan få kliva på nya befattningar tidigare än ”vad som kan upplevas bekvämt ur ett erfarenhetsperspektiv”, som Emelie Liberg skriver i förbandets interna tidning.

– Det gör att vi måste ha en kultur där det är ok att göra misstag och att inte veta. Man ska känna att man kan fråga en kollega när det är något man inte vet eller kan, en kultur där vi hjälps åt. ◀

VAD ÄR FÄLTARBETEN?

Ingenjörtruppernas huvuduppgift är att utföra fältarbeten, vilket betyder att man med olika typer av åtgärder förändrar terräng och infrastruktur till egna och allierade förbands fördel eller till motståndarens nackdel. Fältarbeten delas in i fyra huvudgrupper:

» fältarbeten för rörlighet – rörlighet skapas bland annat genom att bygga broar över vattendrag, men även genom att röja en väg genom en minering (stridsfältsröjning)

» fördröjande fältarbeten – med olika åtgärder gör man det svårare för en motståndare att ta sig fram och att verka. Till exempel genom att minera terräng, spränga broar och vägar, spärra och blockera hamnar och flygfält

» fältarbeten för överlevnad – innebär att man skapar skydd för egna förband, till exempel genom att gräva stridsfordonsvärn, maskera fordon för att undvika upptäckt eller placera ut skenmål

» övriga fältarbeten – innefattar mark-, reparations- och byggnadsarbeten av olika slag, samt ammunitionsröjning

Brobygge är en av många förmågor vid Göta ingenjörregemente.

MÖT FEM MEDARBETARE PÅ ING 2

FÄNRIK ALEXANDER BYRÉN

Plutonchef på 1:a pluton
(Sjukvårdspluton)

ALEXANDER BYRÉN bytte livet i Stockholm mot en vardag i Eksjö. I jobbet som plutonchef möter han värnpliktiga på nära håll och bidrar till att de får en gedigen utbildning.

Vad gör du på jobbet?

– Dels sköter jag personaladministrationen för mina befäl och ser till att de får lämpliga uppgifter och att de utvecklas.

– Och dels samordnar jag utbildningen för de värnpliktiga, eller i klartext besvarar frågorna: Vad behöver vi utbilda

”Det är kul att följa de värnpliktigas utveckling från dag ett.”

på? Varför behöver vi utbilda på det? Vad ska prioriteras eller nedprioriteras?

Hur ser en vanlig arbetsvecka ut?

– Dagarna startar alltid med morgonmöten där vi går igenom dagen. Därefter går jag igenom vad som behöver genomföras under veckan, och börjar även planera för kommande veckor.

– Sen handlar arbetet mycket om att ta emot och lösa uppgifter från kompaniet – både planerade och uppkomna. Och att se till att instruktörerna har bra förutsättningar för att genomföra sina utbildningar: genom att, bland annat, tillse att de har den övningsmate-

Fänrik
ALEXANDER BYRÉN
Plutonchef på 1:a pluton
(Sjukvårdspluton)

riel, ammunition och terräng de behöver för att lyckas.

Vilka är de största utmaningarna, och hur möter du dem?

– Det första är att inte bli indragen i att genomföra utbildningar. Jag var instruktör förra året och det är väldigt kul. Men mitt jobb nu är att samordna och planera allting

och måste ibland påminna mig själv om det för inte bli för indragen i det rent praktiskt.

– Den andra stora utmaningen är att ha koll på alla inkomna uppgifter. Vad behöver bli klart senast den här veckan och vad kan jag skjuta upp.

Vad är det bästa med ditt jobb?

– Det är fantastiskt kul att följa de värnpliktiga och se deras utveckling från dag ett. I början är de fullständiga främlingar för allt militärt – i allt från språkbruk och tidshållning till att fokusera på sig själva. Och nu, bara några veckor efter inryck, använder de rätt språk, omfamnar laget och kan börja lösa uppgifter inom gruppen och plutonen.

Vilka kunskaper eller egenskaper krävs för att klara din befattning?

– Som plutonchef måste man vara analytisk, bra på att planera och kunna arbeta metodiskt – det vill säga arbeta långsiktigt. Samtidigt måste man kunna hantera snabba förändringar, anpassa sig till nya förhållanden och fatta snabba beslut och agera.

Vad motiverar dig i jobbet?

– Det är kul och tillfredställande att se utvecklingen hos de värnpliktiga. Och snabbt se att det man gör i form av planering och utbildning bär frukt.

– Sedan trivs jag väldigt bra med dem jag arbetar med – jag har kul på jobbet. ◀

KAPTEN CARL JOHAN RÖSIÖ

**Utvecklingsofficer på
utvecklingsavdelningen på
Fältarbetsskolan**

CARL JOHAN är ny på jobbet som utvecklingsofficer på Fältarbetsskolan vid Ing 2. Han är civilekonom och reservofficer som fram till i våras arbetade med affärsutveckling i näringslivet. Då tog han steget över till det militära på heltid.

Vad gör du på jobbet?

– Jag utvecklar metoder och materiel inom ett område

som kallas VSS, vilket står för vilseledning, signaturanpassning och skenåtgärder. Enkelt förklarat hur vi ska uppträda så dolt som möjligt och göra det svårt för motståndare att lokalisera vår verkliga position.

– Användandet av avancerade sensorer har ju ökat

**”Skyddet mot
hot från ovan blir
extremt viktigt för
överlevnad.”**

markant och även [målsökande] precisionsvapen. Det har blivit tydligt i Ukraina, med utvecklingen och effekten av drönare, där skyddet mot hot från ovan blir extremt viktigt för överlevnad.

Hur ser en vanlig arbetsvecka ut?

– Jag är ännu väldigt ny på jobbet och har inte riktigt kommit in i rutinerna än. Men det är utan tvekan väldigt varierat. Efter intervjun ska jag ut på övningsfältet tillsammans med en av våra leverantörer för att

**Kapten
CARL JOHAN RÖSIÖ
Utvecklingsofficer på
utvecklingsavdelningen
på Fältarbetsskolan**

Översergeant
ELLINOR BROMAN
Ledningssystemchef
på bataljonsstaben

testa maskeringsnät. Så även om jag sitter mycket på kontoret är jag också med i praktisk försöksverksamhet.

– Så det är allt från att vara ute i terränglådan och faktiskt spränga saker, till att testa maskeringsnät, att jobba med drönarteknik över och under vatten – till att jobba i arbetsgrupper, projektgrupper och ta fram handböcker tillsammans med andra delar inom armén och Försvarsmakten.

Vilka är de största utmaningarna i ditt jobb, och hur möter

”Det är bra att ha erfarenhet från resultatdrivande bolag.”

du dem?

– Det är den snabba teknikutvecklingen och att balansera den med framtida behov och investeringar.

Vilka kunskaper eller egenskaper krävs för att klara din befattning?

– Jag tror att man behöver drivas av utmaningar, vara

lösningsorienterad och ha ett starkt fokus på att skapa värden för slutanvändaren. Jobbet är en kombination av analytiskt och praktiskt arbete.

– Ämneskunskaper är förstås en fördel, men inte avgörande tror jag. Jag kom in utifrån med andra egenskaper; jag är van vid att jobba med affärer, affärsutveckling och processer. Det kan jag dra nytta av här.

– Jag tror också att det är bra att ha erfarenhet från

resultatdrivande bolag och affärslivet för att förstå industrin. ◀

ÖVERSERGEANT ELLINOR BROMAN

Ledningssystemchef på
bataljonsstaben

ELLINOR BROMAN hade inget intresse för vare sig samband eller it. Det var nyfikenheten av fältarbeten och framförallt brosystemen som gjorde att hon valde göra sin grundutbildning på Ing 2. Intresset för samband och ledningsstödsystem växte fram när hon väl kom dit.

Vad gör du på jobbet?

– Jag leder och samordnar samtliga ledningsstödsystem på ingenjörbataljonen. Allt från radiosystem till olika typer av sambandssystem. Jag utbildar både tekniskt och praktiskt på lednings- och sambandssystem men tillser också att vi följer regelverk och säkerhetsprotokoll.

Hur ser en vanlig arbetsvecka ut?

– En vanlig arbetsvecka innefattar många olika saker kopplat till bataljonens verksamhet inte minst det mesta som rör ledningsstödsystem.

– En annan viktig uppgift är att utbilda värnpliktiga på enskilda radiosystem.

Vad är det bästa med ditt jobb?

– Framförallt allt är det bredden i arbetsuppgifterna och känslan i att göra det många tror och tycker är svårt. Många tror att samband- och ledningsstödsystem är svårt om man inte har en teknisk bakgrund, vilket är en sanning med modifiering.

– Vi utbildar från grunden så inga förkunskaper krävs, det viktigaste är en nyfikenhet och

en vilja att lära sig. Har man bara det är vårt område inte så svårt.

– Det roligaste just nu är att vi inför ett nytt ledningsstödsystem, vilket gör att vi hittar nya människor här på förbandet som inser hur intressant det är. Det leder till att intresset väcks för hela funktionen och

”Kollegorna är en drivkraft. Och att skapa förutsättningar för förbandet.”

flertalet förstår hur viktigt området är.

Vilka egenskaper behövs för att lyckas i en befattning som din?

– Framför allt en vilja att utvecklas. Man ska inte vara rädd för det nya, utan ta det till sig istället. Sen får man inte glömma att vara nyfiken!

– Men man behöver nog inte vara en ”early adopter” – någon som snabbt tar till sig ny teknik. *Vad motiverar dig i jobbet?*

– Kollegorna är en drivkraft. Att skapa förutsättningar för förbandet att utveckla våra

Fanjunkare
ROBIN HOLMQVIST
Stf plutonchef på
SOU-avdelningen vid
Fältarbetsskolan

förmågor inom samband- och ledningsstödsystem är något som är en stark motor för mig.

– Men den största motivationen är tveklöst att känna att man kan stötta en kollega och skapa enkelhet och förutsättningar i vardagen. ◀

ÖVERSERGEANT GUSTAV WÄRN

**Plutonchef på
amfibiebroplutonen på
Beredskapskompaniet**

GUSTAV WÄRN är bronörd och såg till att bli den förste svensk som körde ner Amfibiebro 400 i vattnet. Nu chefar han över delar av utbildningen på systemet som håller på att införas i Försvarsmakten.

Vad gör du på jobbet?

– En stor del handlar om planering: Det kan vara planering av arbetstid, hur vi lägger upp utbildningar, planering av nästa utbildningsår. När jag inte sitter vid datorn och planerar står jag ute med plutonen och utbildar.

– Men i och med att systemet (amfibiebro 400, reds anm) är så nytt och oprövat i Sverige så känns det som att min viktigaste uppgift just nu är att tillse att både soldaterna och mina instruktörer känner att de har förutsättningarna för att utbilda på bästa sätt.

Vad gör du under en arbetsvecka

– Jag är både ute på övningsfältet och inne på kontoret. Det blir ungefär 50-50. Men jag är också den som är ansvarig för majoriteten av utbildningen och gör den övergripande planeringen.

Vilka skulle du säga är de största utmaningarna?

– Det största för mig just nu är

att de beslut vi fattar nu om hur vi ska utbilda på och hantera systemet, ska vara rätt både nu och om flera år när vi har fått in det i Försvarsmakten. Det kräver noggranna överväganden, avvägningar och ibland kompromisser.

– Det är ju det vi testar och bestämmer nu som kommer stå i böckerna.

Vilka egenskaper behövs för den här befattningen?

– Jag tror att man måste ha jobbat med fältarbeten innan för att kunna bidra i den här befattningen. Och en förmåga att hitta lösningar på problem, och hela tiden vara flexibel för planen.

– Man behöver också vara prestigelös och flexibel för att kunna växla om fort och hitta nya vägar runt problem. ◀

FANJUNKARE ROBIN HOLMQVIST

**Stf plutonchef på
SOU-avdelningen vid
Fältarbetsskolan**

HAN HAR VARIT lärare inom Försvarsmakten i fyra år. På specialistofficersutbildningen på Ing 2 utbildar han elever med varierade erfarenheter och bakgrund, något som gör jobbet stimulerande och utmanande.

Vad gör du på jobbet?

– De kurser och områden som jag har planerings- och verksamhetsansvaret för är taktik, stridsteknik, strids- och skjututbildning på nivåerna pluton och kompani. Inledningsvis är min primära uppgift att utbilda eleven genom att tillämpa olika utbildningsmetoder, exempelvis genom målbildsövning och samfärd övning. När eleven

genom utbildning erhållit verktyg och rätt förutsättningar är min uppgift att handleda och coacha eleven i dess praktiska övande och provande.

Vad gör du under en arbetsvecka?

– Att arbeta som lärare vid Fältarbetsskolan innebär ofta att man växlar mellan planering och genomförande av utbildning.

– Föregående vecka genomförde vi utbildning. Det var i huvudsak en praktiskt inriktad vecka där eleven som blivande plutonchef övade förmågan att ta emot, bedöma, producera och ge order till pluton.

Vad är det bästa med ditt jobb?

– Det absolut bästa med

**”Jag är både ute på
övningsfältet och
inne på kontoret.”**

mitt arbete är att se individers personliga utveckling. Exempelvis genom att se elever som varit en del av Försvarsmakten bara mindre än ett år inför utbildningsstart, framgångsrikt genomföra stridsutbildning med en värnpliktig pluton. Det är det bästa med mitt arbete.

Vilka egenskaper behövs för att lyckas i en befattning som din?

– Man behöver ha en stor volym av egna praktiska erfarenheter av det eleven står inför och upplever här vid utbildningen. Jag tjänstgjorde nästan tio år som chef på grupp- och plutonsnivå innan jag blev lärare. Det är de åren som givit mig de praktiska erfarenheterna inom områden som truppföring, trupputbildning och chefs- och ledarskap som jag i dag kan omsätta till elevens utbildning. ◀

EUTM SOMALIA

TT/AMAURY FALT-BROWN/AFP

Somaliska armén utbildas inom en mängd områden. Bland annat strid i bebyggelse, fältarbeten och hantering av improviserade sprängmedel.

DÄRFÖR UTBILDAR DE SOMALISKA SOLDATER

MED EN AV världens mest trafikerade farleder utanför kusten är Somalias stabilitet viktig för bland annat handel med Europa. Det är ett av skälen till att EU hjälper Somalia utbilda sin egen försvarsmakt. Ett annat är att bidra till ökad stabilitet i landet, för att säkra vardagen för miljontals invånare.

Just nu är Göta trängregemente på plats med instruktörer och annan personal inom ramen för utbildningsinsatsen EUTM Somalia, som pågått sedan 2010.

– Den enskilda soldaten utbildas i grundläggande soldatkunskaper som vapenhantering, stridsflyttning och taktiskt omhändertagande av stridsskadad. Vi kan även utbilda högre officerare inom planering, taktik och logistik, säger instruktören Rikard Jansson.

Målet är att den somaliska försvarsmakten så småningom ska kunna utbilda sig själva. ◀

FAKTA EUTM SOMALIA

Insatsen startade 2010. Sex EU-nationer deltar, samt Serbien och Storbritannien. I dagsläget är den personella styrkan 180 officerare, soldater och civila. Sverige bidrar med nio personer.

Text **Victor Hilding/Göta Trängregemente**

AVSKRÄCKANDE

**POLSKA FALLSKÄRMSJÄGARE HAR LANDAT PÅ GOTLAND OCH
KUSTROBOTSYSYSTEM PLACERATS UT PÅ ÖN. SKYDDET ÄR
HELTÄCKANDE – BUDSKAPET TILL RYSSLAND KNIVSKARPT:
ÖN SKA FÖRSVARAS TILL VARJE PRIS.**

BLIXTAKTION

Text **Philip Simon/OPL** foto **Daniel Klintholm/Försvarmakten**

ORDERN OM operationen kom utan förvarning i slutet av september. I korthet gick den ut på att förstärka försvaret av Gotland med hjälp av polska förband och kustrobotssystem. Inte för att möta något hastigt upplammande hot, utan som ett led i det Nato kallar för avskräckning.

Gotland har stor strategisk betydelse för alliansen genom sin centrala position i Östersjön. Från ön kan man använda olika långskjutande robotsystem för att försvara allierade och samtidigt avskräcka Ryssland. Ön spelar också en avgörande roll för att upprätthålla fria försörjningsleder för Natos olika förband, och för att hålla i gång den civila sjöfarten som är avgörande för försörjningen av ett antal länder i regionen.

Det är polska fallskärmsjägare från 6:e luftburna brigaden som i skrivande stund befinner sig på Tofta sydväst om Visby. Tillsammans med sina svenska kolleger från 3:e sjöstridsflottiljen har de placerat ut sina kustrobotssystem för att försvara ön. Tidigare har polska specialförband, "pathfinders" på engelska, säkrat området med stöd av Hemvärnet. Om fienden dyker upp kan den slås ut på avstånd upp till 20 mil.

CHEFEN FLÖG IN

VICEAMIRAL EWA SKOOG Haslum, chef för operationsledningen i Högkvarteret, har flugit in med Black Hawk-helikopter för att följa operationen på plats. Där passar hon också på att prata med sin polske kollega, polska marinens operationschef Krzysztof Jaworski.

– Operationen testar våra skarpa försvarsplaner för Östersjöregionen och den faktiska beredskapen hos svenska och polska styrkor att gemensamt

försvara ön och Östersjön. Den visar också vår förmåga att agera snabbt och beslutsamt om någon form av hotbild skulle uppstå, säger hon.

Enligt Ewa Skoog Haslum visar operationen också på det goda försvarssamarbete som

försvarsindustri.

– Genom att genomföra denna operation bygger Sverige och Polen en gemensam avskräckning mot potentiella angripare och förbättrar våra förmågor att reagera snabbt, vilket garanterar att regionen

”Genom att genomföra denna operation bygger Sverige och Polen en gemensam avskräckning mot potentiella angripare.”

Sverige och Polen har inom flera områden. I november 2024 ingick Sverige och Polen ett strategiskt partnerskap, något som båda länderna värderar högt. Nyligen beslutades också att de båda länderna ska starta ett militärtekniskt samarbete i frågor som rör försvarsmateriel, utveckling, innovation och

aldrig lämnas obehövad.

Ewa Skoog Haslum är också tydlig med vilken signal operationen sänder. Både Sverige och Polen är redo att med snabbhet och beslutsamhet agera på alla former av hot.

– Vi kommer att försvara regionen, Natoländer och våra invånare. ◀

Viceamiral Ewa Skoog Haslum, chef för Försvarsmaktens operationsledning.

Under Operation Gotland Sentry genomförde Sverige och Polen en gemensam operation där kustrobotssystem flyttades från Polen och det svenska fastlandet till Gotland.

HON VAR MED!

”Man har mer insikt kring situationen”

VILDA WARG
Robotsoldat på 32:a
kustrobotdivisionen vid Tredje
sjöstridsflottiljen.

Vilken var din roll?

– Min roll på förbandet är att kunna förflytta det med de olika fordon vi har. Som robotsoldat har man uppgiften att under själva operationen även gruppera och skydda förbandet under tiden vi är operativa.

Hur kändes det att genomföra operationen?

– Det kändes kul och spännande att vara delaktig med delar av förbandet på en sån här grej. Det var även väldigt roligt att genom-

föra operationen med en annan nation och se hur de jobbar med sina system.

Vad minns du särskilt?

– Vi hade en mediadag där vi fick visa upp oss och det var en

helt ny situation för mig. Det visar även på hur viktig del av försvaret vi är. Det var också en stark upplevelse att arbeta med ett förband från en annan nation.

Hur påverkas du av det oroliga säkerhetspolitiska läget?

– Man är såklart mer medveten om det, men det är inget man går och är orolig över hela tiden. Samtidigt har man som soldat mer insikt kring situationen.

Vad är det bästa med jobbet?

– Det är definitivt gemenskapen med kollegorna. Man gör allt tillsammans och blir väldigt sammansvetsade, vilket ökar vår förmåga att ge effektiv verkan.

”NY..TEKNIK GÖR.DET SVÄRARE ATT ..MÖTA HOTEN”

Catrin Huss på Myndigheten för psykologiskt försvar ser hur teknikutvecklingen gör medborgare alltmer utsatta för det som kallas otillbörlig informationspåverkan.

Vad betyder ”otillbörlig informationspåverkan”?

– Syftet med otillbörlig informationspåverkan är att bryta ner vårt demokratiska samhälle, det demokratiska samtalet och den fria åsiktsbildningen. Och skapa misstro och polarisering.

– Det gör man bland annat genom att minska tilltron mellan medborgare och mellan medborgare och stat.

Vad är ”sårbarheter i informationsmiljön”?

– Sårbarheter är allt som kan utnyttjas för att med otillbörlig informationspåverkan påverka våra åsikter eller agerande till en angripares fördel. Länder som använder sig av otillbörlig informationspåverkan

är opportunistiska och letar aktivt efter sårbarheter. Det kan vara kunskapsluckor hos en målgrupp, en kontroversiell fråga i samhällsdebatten eller förutsägbara mönster i hur våra hjärnor tar till sig information. Våra hjärnor gör oss helt enkelt mottagliga för den här typen av påverkan.

Vilka vanliga missförstånd finns kring informationsmiljön och sårbarheterna där?

– Det främsta är nog att vi inte riktigt tror att vi är så sårbara som vi är. Men även om man har kunskap om en fråga och är källkritisk löper man en risk. Information i exempelvis sociala medier är ofta vald för att bekräfta vår världsbild, vilket gör att det kan vara svårt att

genomskåda desinformation.

– Ett annat missförstånd är att man tror att det som sker i informationsmiljön inte får konsekvenser i den fysiska miljön. Men titta på informationskampanjen 2022, som riktade sig mot socialtjänsten i Sverige. Den gjorde att vissa familjer valde att flytta från Sverige i tron att deras barn annars skulle riskera att bli kidnappade av staten.

Varför är det viktigt för Försvarsmakten att förstå och hantera de här sårbarheterna?

– Ett av målen hos den som använder otillbörlig informationspåverkan är som sagt att skapa misstro och polarisering. Och det skulle bli svårare för Försvarsmakten att försvara

Sverige om samhället eller den egna personalen inte har förtroende för myndigheten eller uppgiften.

Kan du ge några konkreta exempel på hur det här kan påverka Försvarsmakten?

– Vi lär ju oerhört mycket från Ukraina och ser nu hur Ryssland också försöker vinna taktiska fördelar genom informationspåverkan. Går man tillbaka till starten av den fullskaliga invasionen såg man att det spreds en falsk video av president Zelenskyj, som gjorts med hjälp av AI, där han uppmanar till ukrainsk kapitulation med budskapet om att ukrainska militären skulle lägga ner sina vapen.

– Lyckligtvis fick den falska videon ingen effekt. Men om den hade fått det hade det förstås kunnat få oerhörda konsekvenser.

Vilka nya typer av sårbarheter eller risker ser du växa fram?

– Informationspåverkan i sig är inget nytt. Teknikutvecklingen

Catrin Huss är chef för enheten för förmågeutveckling på Myndigheten för psykologiskt försvar.

77 Teknikutvecklingen gör det även lättare för en angripare att veta vilka sårbarheter vi har som individer. 77

med smartphones där vi är ständigt uppkopplade, sociala medier där vi tar del av och delar information med mycket liten faktagranskning, och senast AI-utvecklingen som gör det möjligt att snabbt och billigt fabricera texter, bilder och videomaterial.

– Spridningen av AI-genererat material kan också lätt få personer att känna att man inte kan lita på någon information, vilket är ett problem i sig.

– Teknikutvecklingen gör det även lättare för en angripare

att veta vilka sårbarheter vi har som individer. Genom att studera bland annat sociala medier kan man lägga pusslet av vilka vi är som personer och utifrån det förstå hur vi bäst skulle kunna påverkas.

– Jag tror att det blir svårare att möta hoten som sårbarheter innebär på grund av avancerad teknik. Därför behöver vi bevaka och hela tiden ligga i framkant av teknikutvecklingen. ◀

Av **Henrik Lundqvist Rådmark**

Myndigheten för psykologiskt försvar ...

... ska leda arbetet med samordning och utveckling av myndigheters och andra aktörers verksamhet inom Sveriges psykologiska försvar.

... ska identifiera, analysera och kunna lämna stöd i bemötandet av otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information som riktas mot Sverige eller svenska intressen från främmande makt.

KÄLLA: MPF

FÖRSVARSMAKTENS

Kommandörkapten Anders Larsson är operationsledningens utsände på den multinationella marinstaben Combined Maritime Forces i Bahrain i Persiska viken.

NÄR SOLEN GÅR upp över basen och Anders Larsson kommer till jobbet blir det varmt, mycket varmt. Över 45 grader och med en väldigt hög luftfuktighet. Värmen är så påträngande att även officerskollegerna från Kuwait, Qatar och Saudi Arabien tycker det är jobbigt.

Hans arbetsplats, den multinationella marinstaben Combined Maritime Forces, ligger inne på den gigantiska amerikanska marinbasen Naval Support Activity Bahrain där uppåt 9 000 personer arbetar. Här finns också högkvarteret och hemmahamnen för amerikanska femte flottan.

STOPPA PIRATER

I DEN MULTINATIONELLA marinstaben arbetar 230 personer från 46 nationer. Deras uppgift är att stoppa narkotikasmuggling och piratverksamhet i

Persiska viken och Röda havet. Anders Larsson tillhör sektionen Joint Maritime Information Center, JMIC, och är chefsanalytiker.

– JMIC fungerar ungefär som en informationshubb för sjöfarten. Vår uppgift är att samla in, sammanställa och sprida korrekt och aktuell information om incidenter till havs. Det är ett sätt att hantera alla hot som finns mot sjöfarten i regionen. Inte minst när det gäller attacker från Huthirebellerna i Röda havet, säger han.

Anders Larsson och hans kol-

leger samarbetar med en rad olika organisationer, både militära och civila. En av de största är United Kingdom Maritime Trade Operations, UKMTO, en del av den brittiska flottan. Den fungerar som en länk mellan militära styrkor och den civila sjöfarten i särskilt utsatta riskområden. Exempelvis i Mellanöstern och vid Afrikas horn.

Rent konkret är tanken med att sprida underrättelseinformation och varningar att rederierna och sjöfarten snabbt ska kunna bedöma risker och fatta kloka beslut om rutter för fartygen och om kommande operationer.

Precis som Försvarsmaktens Högkvarter följer Anders Larssons arbete en "battle rhythm" med händelser och möten enligt ett någorlunda fast schema. Tiden däremellan tillbringar han med att läsa rapporter och producera underlag som ska skickas ut.

– Det gäller att hela tiden vara à jour och påläst och alltid följa nyheter i olika kanaler.

Området vi bevakar är stort och fullt av konflikter. När vi ska gå ut med någon form av information eller varning gäller det att man har kollat källorna noga. Informationsflödet är fullt av fejkade nyheter, AI-bilder och ren lögn.

BILLIGARE ÄN HEMMA

TROTS VÄRMEN TRIVS Anders Larsson alldeles utmärkt i

billigare än hemma i Sverige.

Trots ibland långa och varma arbetsdagar finns tid för träning och fritidsaktiviteter. Den fysiska statusen behåller han främst genom att simma och cykla. På grund av värmen är löpning aktuellt först i oktober.

– Jag har också fått till några flugfisketurer vilket är kul. Jag är en inbiten flugfiskare sedan nästan 50 år. Men det är väldigt

”Det gäller att hela tiden vara à jour och påläst och alltid följa nyheter i olika kanaler. Området vi bevakar är stort och fullt av konflikter.”

Bahrain. Liksom majoriteten av kungadömetns befolkning på drygt 1,6 miljoner bor han och hustrun i huvudstaden Manama.

– Det är ett väldigt socialt område och att bo i Bahrain är inte speciellt komplicerat. Trots att det är annorlunda. Manama är en riktig storstad och utbudet av restauranger och butiker är väldigt stort, och faktiskt lite

annorlunda flugfiske här jämfört med att fiska öring i en älv i Sverige.

Planen är nu att han ska vara i Bahrain fram till april nästa år, men säger att han gärna vill förlänga tjänstgöringen.

– Det är ett spännande och utmanande arbete och jag trivs här. ◀

Text **Philip Simon/OPL**

MAN I BAHRAIN

Flugfisket i Manama är onekligen annorlunda mot vad Anders är van vid hemma i Sverige. Men fortfarande flugfiske ...

Platsen dit Anders går varje vardag för att hindra illdåd i Persiska viken.

MATERIEL

HJÄLM 24

UTVECKLAD FÖR

Lättare, starkare, smidigare.
Den nya stridshjälmen från
kanadensiska Galvion är
efterlängtat av många.

SPECIALFÖRBAND

Det blev 71:a bataljonen vid Södra skånska regementet, P7, som fick den först. Stridshjälm 24 – den nya och i alla avseenden bättre hjälm som nu införs i Försvarmakten. Den ersätter Hjälm 90 som är en klassisk men större och tyngre skyddshjälm.

DEN STORA FÖRDELEN med den nya hjälmen är vikten och möjligheterna att montera utrustning som bildförstärkare i fästen framtill och på sidorna. Till skillnad mot Hjälm 90 handlar det om en högt skuren hjälm tillverkad i ett material med det imponerande namnet Ultra High Molecular Weight Polyethylene. Resultatet är en hjälm som skyddar något bättre än den svensktillverkade föregångaren i kevlar.

FLERA STORLEKAR

STRIDSHJÄLM 24 HAR produktnamnet Galvion Batlskin Caiman och har enligt tillverkaren tagits fram i nära samarbete med olika specialförband. Ett svenskt hjälm dok i klassiskt svenskt kamouflage dras över och ger den kanadensisktillverkade hjälmen ett omisskännligt svenskt utseende. Att den kommer i fler storlekar är mycket efterfrågat. Den höga skärningen

ger också bra utrymme för taktiska hörselskydd vilket gör att Stridshjälm 24 passar bra ihop med modern kommunikationsutrustning.

Idag ser vi stridshjälmen som en självklar del av den personliga utrustningen, men så har det inte alltid varit. Hjälm har förvisso använts i strid under årtusenden och den historieintresserade noterar att

hjälmens storlek skiftat rejält. Redan under 1500-talet användes högt skurna små hjälmar av tidens tyska knektar. Avvägningen mellan skydd, vikt och situationsuppfattning har skiftat i olika tider.

I många år efter skjutvapnens genombrott användes inga hjälmar, de ersattes av mer eller mindre vidlyftiga hu-

vudbonader. Livgardet använder ibland den 80 centimeter höga Grenadjärmossa m/1824 vid ceremoniella tillfällen. Den får ses som en fantastisk höjdpunkt i sin tid.

INFÖRS SUCCESSIVT

DET VAR UNDER DET första världskriget som hjälmen återvände. I mitten av kriget insåg den tyska armén att infanteriet som hukade under artilleribeskjutning i skyttegravarna nog behövde utrustning för att skydda huvudet. Mössa av, hjälm på! Stalhelm M1916 i pressat stål infördes.

I Sverige funderade man också på om en stål hjälm skulle ersätta trekantiga hattar och liknande. Den första svenska stål hjälmen, med tre kronor-märke i fram infördes under benämningen M/21. Det skulle dock dröja några år innan den klassiska M/36 infördes. När uniformen M59 infördes försågs den med ett då toppmodernt hjälm dok, som enligt tidens anda troligtvis skulle skydda mot allt från upptäckt till kärnvapen anfall.

Stridshjälm 24 kommer nu successivt införas i Försvarmakten. Försvarets Materielverk, FMV, har köpt in de nya hjälmarna genom Nato Support and Procurement Agency, NSPA. ◀

Text **Linus Ehn/FST Komm**

KANONERNA I NORR

Under kalla kiget byggdes fasta artilleribatterier i Övre Norrland med över 50 kanoner från flottans utrangerade fartyg. Under närmare fyra decennier stod de redo att bekämpa en angripare.

Text **Per Iko**

KRIGSARKIVET

Huvudartilleriet på Gustaf V, 28,3 cm kanon M/12, hade blivit för tungt att gruppera på land.

BARA EN KORT tid efter andra världskrigets slut inleddes det kalla kriget. Det alliansfria Sverige såg sig tvunget att modernisera existerande försvarslinjer i kustbandet och i gränsområdena. Här kom indirekt flottan att spela en roll.

Redan efter Sovjetunionens anfall på Finland den 30 november 1939 hade omfattande befästningsarbeten påbörjats längs Torne älv. Pansarhinder, kulsprutevärn och skyddsrum hade byggts upp vid gränsövergångar och knutpunkter. Invasionsförsvaret under kalla kriget skulle länge bygga på principen möta – hejda – slå. Längs Torneälven skulle en angripare mötas av lokalförsvarsförband för att

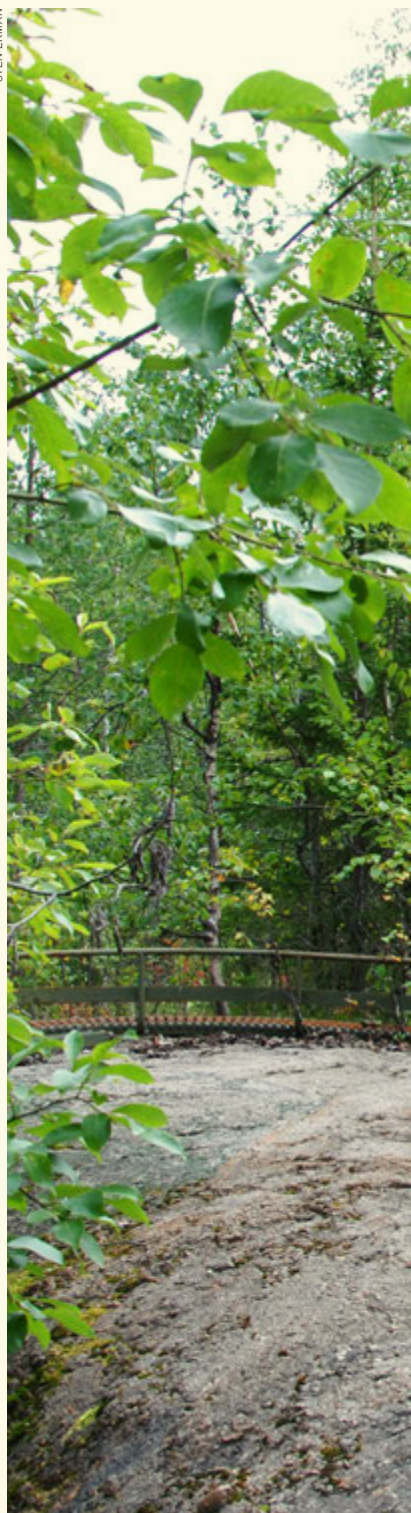
sedan hejdas vid Kalixlinjen, försvarszonen mellan Sangis och Kalix älvar. Slutligen skulle motståndaren slås vid Luleälven och Bodens fästning.

Kalixlinjen utgjorde därmed ingen traditionell befästningslinje utan ett fördröjningsområde med spärrar, skansar och artilleribatterier. Området hade få genomgående vägar och terrängen var kanalisering med en mängd sjöar och myrar. Över 2 800 befästningar och skyddsrum byggdes.

FEM BRIGADER

TRE FÖRDELNINGAR (divisioner) med arméns fem norrlandsbrigader hade sin krigsuppgift i området, liksom samtliga 15,5 cm bandkanoner. Gamla stridsvagnstorn ➤

STEN EKMAN

Från Kamlungebatteriet på
Häggmansberget norr om Kalix
skulle två av kanonerna från Gustaf V
understöda fördröjningsstriden
hitom gränsälven.

JOHNNYKIDD/WIKIMEDIA COMMONS

På toppen av skidbacken på Bomyrberget utanför Vuollerim placerades ett dubbelorn från pansarskeppet Drottning Victoria. Ett träskjul ansågs tillräckligt för att hålla nyfikna borta. Maskeringsnäten har tillkommit senare.

SMB

Kamlungebatteriet, som var färdigt 1967 och sköt sista gången 1996, är bevarat. Granaterna vägde 45,4 kg.

SJÖHISTORISKA MUSEET

När Hälsingborg utrangerades 1978 tillfördes hennes tre kanoner två olika batterier utanför Gällivare.

gavs ett nytt liv som värnkanoner, ofta maskerade i stugor som liknade fritidshus.

Under hela kalla kriget byggdes Kalixlinjen ut och moderniserades kontinuerligt. Fasta artilleribatterier krävdes för att kunna lägga tung eld över broar, vägar och järnvägar. Kanoner från flottans utrangerade fartyg blev ett kostnadseffektivt alternativ. Arbetena kunde utföras som en arbetsmarknadsåtgärd och ammunition fanns i stora mängder. Under 1950- och 1960-talen byggdes fyra kanonbatterier inom Kalix försvarsområde med sammanlagt sexton kanoner från pansarskepp och jagare.

Siknäsbatterierna anlades

vid Töre 1953-1960 och hade till uppgift att försvara djuphamnen, varifrån en angripars skulle kunna landstiga och kringgå Kalixlinjen. De fyra batterierna byggdes på ömsidor om hamninloppet och

Batterierna uppfördes i betong med tre eller fyra våningar och vilade på fjädrar för att begränsa chockvågor i berget. De försågs med skydd mot atom-, biologiska och kemiska vapen. Utöver

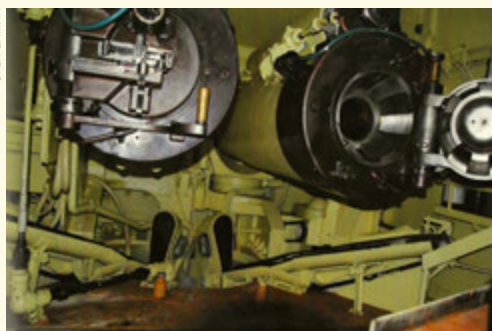
”Batterierna uppfördes i betong med tre eller fyra våningar och vilade på fjädrar för att begränsa chockvågor i berget.”

skulle också kunna avge eld mot förbindelserna över Kalix älv och mot väg E4. Varje batteri bestod av ett dubbelorn med två 15,2 cm kanon m/03-55 som ursprungligen konstruerats för pansarkryssaren Fylgia.

stridsledningscentral och ammunitionsutrymmen fanns förläggningar, kök, matsal och hygienutrymmen, liksom reservkraft och borrhälsbrunn.

Samtidigt med de stora kraftverksbyggena i början av 1960-talet anlades fasta

STEN EKMAN

Siknäsbatteriernas torn bemannades av pjäschef, två laddare per eldrör, sidriktare och två höjdriktare.

Sjöhistoriska museet

Pansarkryssaren Fylgia var i många år flottans långresefartyg. Även då behövde eldrören dras.

STEN EKMAN

Tolv meter under jord ligger laddningsrummet där kardus och granat sammanfogades för transport med hiss i "stjälken" upp till kanonerna. Tornen i Siknäsbatterierna var handriktade och eldrören kunde höjdriktas var för sig.

batterier längs Lule älvdal som bestyckades med sekundärartilleriet från två av de uttrangerade pansarskeppen av Sverige-klass. Från Harads till Vuollerim uppfördes fem berganläggningar med 15,2 cm kanon m/12-66. Två av dessa försågs med dubbeltorn från HM Pansarskepp Sverige (Lilla Klusåberget) respektive HM Pansarskepp Drottning Victoria (Bomyrberget). Även i Kalixlinjen byggdes batterier med kanoner från fartygen.

18 KANONER I KIRUNA

MOT SLUTET AV 1960-talet hade hotbilden förändrats. En sovjetisk angripare förväntades framrycka genom Norrbotten mot Norge, inte

minst aktualiserat sedan vägen till Narvik färdigställdes 1984. Från 1967 byggdes inom Kiruna försvarsområde sex batterier med tillsammans arton kanoner. Samtliga dessa var 12 cm kanon m/24C

Hälsingborg.

Sammanlagt 52 forna fartygskanoner placerades på land i Övre Norrland under kalla kriget. Efter murens fall 1989 och Sovjetunionens upplösning 1991 genomfördes

”Sammanlagt 52 forna fartygskanoner placerades på land i Övre Norrland under kalla kriget.”

och kom från stadsjagare av Göteborg- respektive Visby-klass. Det sist byggda batteriet, lokalförsvarskanonbatteri 623 vid Stenbron utanför Gällivare, färdigställdes 1987. Två av dess pjäser kom från jagaren HMS Karlskrona och en från HMS

några avslutande krigsforbandsövningar. Strax före sekelskiftet utgick batterierna ur krigsorganisationen. Några anläggningar bevarades men på de flesta håll återställdes marken med få kvarvarande spår. ◀

FINLIR OCH FYSIK AVG

Text **Per Neckman-Åhlin**

Foto **Per Neckman-Åhlin & Jesper Moldvik**

JORDE FMM PATRULL

**FRÅN FINKÄNSLIGA INSTRUMENT TILL FYSISKA
UTMANINGAR OCH KLASSISKA SOLDATKUNSKAPER
– FÖR SEGER I ÅRETS FMM PATRULL KRÄVDES
PRECISION, UTHÅLLIGHET OCH STYRKA.**

FÖRBEREDELSENA ÄR minimala när den fyra personer starka patrullen tar klivet in i ett mörkt utrymme på Malmens flygplats. Deltagarna i FMM Patrull har fått två minuter på sig att planera sitt uppdrag inför det så kallade förbandsmomentet, det vill säga en poänggivande station starkt präglad av det arrangerande förbandet.

I år är det Helikopterflottiljen som har samlat lag från hela myndigheten när Försvarsmaktsmästerskapet i patrullfälttävlan ska avgöras. Dagen startade med orientering då patrullerna tog sig från skog till airside. Där väntade kort återhämtning innan det var dags att ladda om för att ta sig an dagmomentets stationer.

Spekulationerna kring vad

det skulle kunna handla om för typ av förbandsmoment har varit många. Kanske repellerings-SERE? Känna igen helikoptertyper? Svaret blev något helt annat.

I det mörka utrymmet finns en avhuggen helikopter 15-kropp som omsluts av en stor dom. Plötsligt förvandlas det mörka utrymmet till gröna skogar, glittrande sjöar och fält i olika nyanser – ett välbekant landskap som utan tvekan är värt att försvara.

SMÅ UTSLAG KRÄVS

PATRULLENS UPPGIFT: flygspana och identifiera fiender i terrängen. Övriga instruktioner är få, men patrullerna får ändå med sig att små styrspaksutslag är nyckeln till framgång – och att den som kräks utanför

Nattmomentet genomfördes på Kvarn och bjöd på orientering, utrustningskontroll, snabbmarsch och skytte. Här jagar delar av officerslaget från Swedec orienteringskontroller.

tilldelad påse blir direkt diskvalificerad.

Lyckligtvis för alla inblandade förblir påsarna oanvända. Däremot är det inte många som har förstått hur pass känslig styrspaken är. Kanske inte så konstigt när vissa som utses till piloter är mer vana att handskas med granatgevär eller stridsfordon 90.

– Det första som hände var att vi kom in i en redig spinn och var nära att krascha. Jag trodde att jag gjorde små rörelser som det stod i instruktionerna, men uppenbarligen misslyckades jag kapitalt med det. Vi höll oss ändå i luften och när jag hade listat ut kontrollerna hade vi ett bra samarbete mellan navigatör, pilot och besättning, säger fänrik Carl-Henrik Kindlund från Dalregementet (I13).

Trots den dramatiska inledningen i simulatören lyckades hans lag bäst av samtliga efter att ha identifierat allt från fientliga Humvees och skyttesoldater till en Chinook och sjukvårdsfordon.

Efter dagmomentet fortsatte tävlingen i Kvarn utanför Borensberg. Där väntade nattorientering med jaktstart utifrån hur patrullerna hade presterat under dagen.

LUGNT OCH METODISKT

I OFFICERSKLASSEN VAR DET EN JÄMN KAMP OM PALLPLATSERNA OCH TILL SLUT VAR DET P7 SOM DROG DET LÄNGSTA STRÅET. NÄR DE KORSADE MÅLLINJEN FÖRST, FÖLJDE FRÅN OVAN AV EN HELIKOPTER 16, UTBRÖT JUBEL. TVÅA BLEV K3 OCH TRE A LV6.

– Vi tog det lugnt och metodiskt hela dagen och försökte

att inte slarva. Under nattmomentet gick vi ut som tvåa, 45 sekunder efter Lv6. Sedan låg vi i täten hela natten, men inte alltid först. Vi märkte att vi var ganska löpstarka så även om vi tog en miss lyckades vi trycka till och komma ikapp, säger fänrik Hannes Lärn från det vinnande laget.

I soldatklassen var Swedec först över mållinjen efter att ha orienterat starkt hela dagen – detta trots att de gick ut på nattmomentet 20 minuter efter ledande K4.

– Det är helt ofattbart att vi vann. Vi hade två starka orienterare och bra laganda, vilket gjorde mycket. Jag är grymt imponerad och så stolt över oss! Vi hade verkligen roligt ihop hela dagen, säger Sanna Emanuelsson från segrarpatrullen. ◀

Hampus Nilsson, Hannes Lärn, Patrik Johansson och Mikael Grahn från P7 tog hem segern i officersklassen efter att ha visat löpstyrka under hela nattmomentet.

Sanna Emanuelsson, Kalle Johansson, Simon Bjärnehäll och Amadeus Jakobsson orienterade starkt och tog hem segern i soldatklassen.

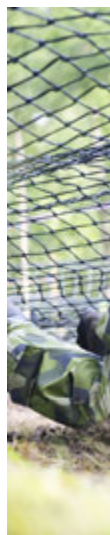
FAKTA FMM PATRULL

I syfte att stimulera till att upprätthålla de grundläggande soldatkunskaperna hos officerare genomförs sedan 1992 Försvarsmaktsmästerskap i Patrullfälttävlan (FMM Patrull). År 2012 öppnades FMM patrull även

för soldater. Tävlingen är ett sätt att pröva det fysiska stridsvärdet och soldatdugligheten mot målen för försvarsmaktsgemensamma krav på soldater och sjömän. Lagen består av fyra patrullmedlemmar och en lagledare.

Tävlingen genomförs i två huvuddelar uppdelade i dagmoment och nattmoment. Dagmomentet består i sin tur av nio delmoment där grundläggande soldatkunskaper provas. I nattmomentet provas kartläsningsförmåga,

uthållighet och skjutförmåga. Dagmomentets resultat ligger till grund för nattmomentets startordning, där jaktstart tillämpas. Första lag i respektive klass att passera över mållinjen i slutet av nattmomentet blir segrare.

Spolhallen på Malmen förvandlades till tävlingscentrum där lagen fick korta chanser till återhämtning.

Några av de deltagande lagen hade möjlighet att testa det nya uniformssystemet. Här är det F21 som genomför hinderbana i samband med dagmomentet.

Ett av de avslutande momenten under natten var skytte med fallmål. För varje ej fällt mål tilldelades lagen en straffrunda att genomföra innan stationen fick lämnas.

ANNAS MEDALJTRISS

EFTER ATT FÖRST tagit brons i gevär 50 meter i tre olika positioner, och sedan silver i tio meter stående luftgevär, knep Anna guldmedaljen i 50 meter liggande gevär på para-EM i Kroatien.

Anna Benson som skadade sig i tjänsten jobbar idag med rekrytering på Luftvärnsregementet och visar därmed att Försvarsmakten är för alla.

Hur känns det?

– Det känns jätteskönt och det gör det ju alltid när man vinner. Jag gjorde en utvärdering efter OS i Paris och har gjort mycket förändringar för att ta skyttet till nästa nivå, så jag blev nästan chockad att det gick så bra.

Efter två OS-silver är nu siktet inställt på att ta guld i Los Angeles 2028.

ALEXANDER GUSTAVSSON/LV 6

Anna Benson siktar på OS-guld i Los Angeles 2028.

GUILLERMO GUTIERREZ

GULDGÄNGET I KANADA. Safat, Swedish Amed Forces Adventure Team tog sitt tredje VM-guld i adventure racing som den här gången arrangerades i Kanada. Detta efter att ha kämpat sig genom en 790 kilometer lång bana på 100 timmar och sex minuter. Estländska Estonian Ace och franska 400team tog silver respektive brons.

MARINENS RODDCHEF

DEN FÖRSTA OKTOBER tog kapten Erik Wedenberg befälet över 46:e roddkompaniet vid Fjärde sjöstridsflottiljen. Kompaniet genomför ceremoniella rod-der med HM Slup Vasaorden i samband med exempelvis statsbesök.

– Arbetet med Vasaorden är en viktig del av vårt marinhistoria arv och en tydlig länk mellan dåtid och nutid, säger han och lägger till att han tar sig an uppgiften som ”C46” med ära och stolthet

– Särskilt inspirerande känns det att leda sjömännen genom en erfarenhet de kommer bära med sig resten av sina liv.

Kronprinsessan ombord Vasaorden i samband med sitt bröllop 2010.

KIM SVENSSON/FÖRSVARMAKTEN

INSTAPÄRLOR X 2

DRÖNARKUNG

Försvarsmakten (@forsvarsmakten)

”H.M. Konungen Carl XVI Gustaf och H.K.H. Kronprinsessan Victoria besökte på fredagen drönarprojektet DEMO UCAV på Livgardet i Kungsängen.

Efter en kort introduktion fick kungen och kronprinsessan en rundvandring av arméchef Jonny Lindfors och flygvapenchef Jonas Wikman bland de olika drö-

FRIDA KÄMPE

narprojekt, som genomförs i samarbete mellan Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Besökarna fick prova att flyga drönare, testa olika typer av anti-drönarsystem samt se ett antal obemannade markgående fordon.”

BARISTAS PÅ DJUPT VATTEN

Brittiska ambassaden (@ukinsweden)

”Brittiska flottan undsatte kaffelösa svenska ubåtssoldater under en Nato-övning i Östersjön. Leveransen – den första någonsin för en snabb patrullbåt och en ubåt – var ett lättsamt moment under en annars mycket allvarlig drill, där Nato-allierade övade tillsammans för att hålla vårt närområde tryggt.

Matros

Cody Prince slängde över en kastlina till ubåten för att föra över en vattentät kasse med nödransonerna av kaffe. Britterna var inte knussliga och bjöd på lite italienska kakor som bonus, dessutom.”

I varje nummer av Försvarets Forum presenterar någon från Statens försvarshistoriska museer ett av alla föremål som finns i samlingarna.

KOSACKFANORNAS RESA

1648 UTBRÖT ETT uppror i det polsk-litauiska samväldet, lett av kosacken Bohdan Chmelnytskyj (en nationalhjälte i Ukraina). Upproret blev snabbt omfattande och riskerade att sätta hela samväldet i gungning.

Under sommaren 1651 ledde den litauiske adelsmannen Janusz Radziwill ett fälttåg mot kosackerna. Kosackernas armé, pressad efter ett stort nederlag vid Berestecko, mötte Radziwills styrkor vid staden Loyew. Där vann Radziwill en seger som öppnade vägen mot Kyiv.

Under fälttåget erövrade Radziwill ett antal fanor från kosackerna. Dessa hade han med

sig när han hösten 1651 lämnade ett plundrat Kyiv för att bege sig till Warszawa. Där presenterades kosackfanorna för den polske kungen Jan Kazimierz Vasa, innan de ställdes ut som troféer på stadens slott.

URSPRUNGET GLÖMDES

ENTRÉ KARL X GUSTAV, den energiske, ambitiöse och hänsynslöse svenska kungen som ritade ett blodigt segerspår genom Polen. Efter tredagarslaget vid Warszawa 1656 hamnade en mängd polska fanor i svenska händer. Bland dem kosackfanorna som tidigare erövrats av Janusz Radziwills.

Efter kosackfanornas ankomst till Sverige ställdes de ut i Stora Rustkammaren på slottet Tre kronor. Hela samlingen av fantroféer kom att flyttas runt till olika ställen innan den 1817 fördes till Riddarholmskyrkan där fanorna hängdes upp runt pelarna.

Någonstans på vägen hade man dock tappat tråden kring just kosackfanornas ursprung, och trodde att de var polska fanor, erövrade från Sigismunds trupper av hertig Karl under slaget vid Stångebro 1598.

På Oscar II:s tid ville man förvara statens troféer på ett mer hållbart vis. I september 1906 flyttades 4 930 troféer (fanor och musikinstrument) till Nordiska museet innan de så småningom hamnade på Armémuseum.

Först på 90-talet fastställdes att tolv fanor och en Bunchuk (hästsvans) ur statens trofé-samling med all sannolikhet har sitt ursprung i Janusz Radziwills fälttåg mot Bohdan Chmelnytskyjs kosacker i början av 1650-talet. ◀

Text **Henrik Petersson**

Olof Hoffmans avbildning i gouache, gjord mellan 1677 – 1709.

Foto **Bezav Mahmod**/Amf 1

FENDERBENDER

Övningen Archipelago Endeavour 25 avslutades med trekamp där gästande amerikanska marinkårssoldater mötte svenska amfibiesoldater. Dramatiska moment till trots handlade det dock mer om gemenskap och skratt än tävling.

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

JAG SKALL FINNA EN VÄG ELLER **SKAPA EN**

Vill du vara en del av vägen framåt?

Nu rekryterar ingenjörtrupperna soldater, officerare och civila medarbetare.

Mer information finns på jobb.forsvarsmakten.se

FÖRSVARSMAKTEN

GÖTA INGENJÖRREGEMENTE